

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

•Kmetovalec• izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 90 K, na $\frac{1}{2}$ strani 60 K, na $\frac{1}{3}$ strani 30 K, na $\frac{1}{4}$ strani 15 K in na $\frac{1}{8}$ strani 8 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta. Vsaka vrsta v „Malih naznanilih“ stane 30 h.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz •Kmetovalca• so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 10. V Ljubljani, 31. maja 1917. Letnik XXXIV.

Obseg: Poročilo glavnega odbora c. kr. kmetijske družbe kranjske o delovanju družbe v l. 1916. — Pridelujmo doma deteljno seme! — Zboljšanje in zdravljenje vina z eponitom. — Zatirajmo trtno plesnobo! — Vojne naredbe. — Vprašanja in odgovori. — Kmetijske novice. — Družbene vesti. — Uradne vesti c. kr. kmet. družbe kranjske. — Inserati.

Poročilo glavnega odbora c. kr. kmetijske družbe kranjske o delovanju družbe v l. 1916.

Na rednem občnem zboru c. kr. kmetijske družbe 23. t. m. je podal družbeni generalni ravnatelj v imenu glavnega odbora poročilo o družbenem delovanju za l. 1916., ki je tukaj celo natisnjeno. To se zgodi vsled na občnem zboru izražene želje, kajti drugače pride to poročilo v listu prepozno na vrsto, ker se iz utemeljenih razlogov ne more celo poročilo o razpravah občnega zbora naenkrat objaviti in mora torej v presledkih izhajati.

Poročilo slove:

Častiti občni zbor! Zadnji redni občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske se je vršil 19. aprila 1915, torej l. 1916. ni bilo družbenega rednega občnega zbora, na čemer so krive po vojni nastale razmere, zlasti izbruh vojne z Italijo. Tudi nenadna smrt nepozabnega družbenega predsednika g. komercialnega svetnika Frančiška Povšeta je ustvarila pri notranji upravi družbe take razmere, ki so kolikortoliko bile tudi vzrok, da se ni sklical lansko leto redni družbeni občni zbor.

Najprej je naša dolžnost spominjati se smrti našega velikega cesarja Franca Jožefa I., ki je nenadno preminul 21. novembra l. l. dopolnivši skoraj 68 let svojega vladanja. V rajnkem cesarju je imelo kmetijstvo velikega zaščitnika in skoroda ves napredek v kmetijstvu se je zvršil pod njegovo modro vladno, zato ni le naša domorodna, ampak tudi stanovska dolžnost ohraniti trajen, hvaležen spomin temu modremu vladarju naše toliko ljubljene Avstrije! Vse naše nade pa stavimo na sedanjega vladarja staroslavne habsburške hiše Nj. Veličanstva presvitlega cesarja Karola I., kateremu se po-

kloniti in izraziti udanost kranjskega kmetijskega stanu je že imelo priliko zastopstvo naše družbe.

Poročilo o delovanju glavnega odbora c. kr. kmetijske družbe kranjske, ki ga imam čast podati v imenu odbora, se torej nanaša na upravni leti družbe za 1915 in 1916.

Spojim pa poročilo za obe leti skupaj, saj se je vse družbeno delovanje moralo prilagoditi razmeram, ki jih je ustvarila sedanja svetovna vojna in to delovanje samoobsebi umevno v sedanjih razmerah ni bilo namerjeno toliko na tehniški napredek v kmetijstvu, kolikor na kmetijski obrat vobče vsled popolnoma predrugačenih razmer ter je bilo zato obe leti slično. Poleg boja naše zmagovite in hrabre armade, v kateri stoji večina naših najčilejših kmetijskih moči, je v sedANJI svetovni borbi najvažnejše vprašanje prehrana prebivalstva, ki je na ramenih doma ostalega kmetijskega prebivalstva, zlasti pa naših nadvse pridnih kmetijskih gospodinj in kmetijske mladine. Poglavitno družbeno delovanje v zadnjih dveh letih, ki je bilo od dne do dne važnejše, je bilo poseganje v tiste okoliščine, ki pomagajo v teh težkih časih kmetijsko pridelovanje vzdržavati in iti na roko kmetovalcem ob raznih neprilikah, ki so sicer naravne posledice razmer, ki se pa vendarle večkrat ponepotrebno zakrivijo. Glavni odbor ni zamudil nobene prilike vzeti v zaščito naš kmetijski stan, kojega razmere in delovanje drugi sloji domalega ne razumevajo in ga zato popolnoma napačno presoja. Tako pri nas na Kranjskem, kakor sploh v Avstriji, se je sicer v zadnjih desetletjih kmetijska organizacija naravnost bujno razvila, pri čemer se je pa, žal, v nemar pustil vpliv na javno mnenje. Javno mnenje dela pri nas časnikaštvo, ki je popolnoma tuje kmetijski produkciji in to je vzrok, če kmetijski stan v teh hudih

časih, v katerih za državo največ žrtvuje, mora pretrpeti toliko neosnovanih očitanih in celo preganjanj, ki jih še vedno ni konec.

Ob izbruhu vojne ni nihče računil s tako dolgo vojno, ki so jo naši sovražniki naredili ne le za boj z orožjem, ampak tudi z namenom, nas potom izstradanja vreči ob tla. V teku sedaj skoraj triletno vojne dobe, se je kot naravna posledica morala tudi od strani države urediti preskrba prebivalstva z raznovrstnimi potrebščinami, zlasti z živežem, ki prihaja večinoma iz rok kmetovalcev. Pri tej ureditvi se je pa notri do zadnjega časa gledalo skoraj izključno samo na razdelitev pridelkov in skoraj nič na nadvse važno pomoč k zadostni kmetijski produkciji. Preskrba prebivalstva z živežem je postala zadeva državne uprave in njenih organov in tako se je izcimil nekak državni socializem, ki zato ne more biti brežhiben, ker ga ima v rokah enostransko izobrazena birokracija, ki je naenkrat postavljena pred naloge, ki so ji bile doslej popolnoma tuje in je bila vajena izvrševati skoraj le eksekutivo in malokdaj tudi inicijativo za uspešno gospodarsko in celo za kmetijsko delo. Sodelovanje strokovnih organizacij in kmetijskih strokovnjakov se je povečini smatralo nepotrebno in se še danes preveč prezira. Med prvimi palogami glavnega odbora kmetijske družbe v zadnjih dveh letih se je bilo temu nedostatku upirati in skušati tamkaj popravljati, kjer se je delala škoda.

Kaj vse je glavni odbor v tem času storil v prid kmetovalcev in kmetijske produkcije naše dežele, je itak znano vsem navzočim iz zapisnikov odborovih sej, ki se redno objavljajo v družbenem glasilu „Kmetovalcu“, kjer se nahajajo tudi vse druge družbene uradne vesti in objave, ki kažejo delovanje glavnega odbora. Iz lahko umljivih razlogov pa ni bilo mogoče vsega objaviti in tudi to poročilo mora marsikaj važnega iz teh razlogov zamolčati.

Na zadnjem občnem zboru l. 1915. se je takrat, žal, moralo poročati, da je število družbenih udov za kakih 1500 padlo, ker je silno veliko udov odšlo v bojno črto in se je samoobsebi umevno zanimanje za družbo kot strokovno organizacijo zmanjšalo. Toda kolikor časa dlje traja vojna, toliko bolj se obračajo misli kmetovalcev na dom, in doma ostale gospodinje se prično vedno bolj spominjati opore, ki so jo imeli prejšnje čase gospodarji na naši družbi. Vsled tega so se pričeli zglašati zopet stari udje iz bojne črte, ali pa stopajo na njih mesta gospodinje in drugi doma ostali, vsled česar ni kmetijska družba ostala ne le pri številu udov, ki jih je štela pred vojno, ampak se je to število v zadnjem času še za več tisoč pomnožilo. To dejstvo in pa splošno priznanje kmetovalcev na veliki zaščiti in opori, ki jo najdejo pri naši družbi, je najboljši dokaz za uspešno delovanje glavnega odbora in mu je istočasno zadoščenje za vsa neupravičena očitavanja napram kmetijski družbi kot stanovski organizaciji, saj vrši ona le dolžnosti, ki jih njeni udje morejo od nje zahtevati.

Priznati pa mora glavni odbor, da v sedanjih razmerah delovanje podružnic ni tako živahno kakor v prejšnjih časih, česar se pa tudi ne more zahtevati, kajti na eni strani primanjkuje družbi strokovnih uradnikov, ki bi hodili po deželi in bodrili podružnice, na drugi strani pa tudi pri podružnicah ne dostaja tistih mož, ki bi mogli živahno delovanje podružnic gojiti, in kolikor jih je, so v teh hudih časih preobloženi z mnogimi drugimi posli in tudi obremenjeni s skrbjo za svoje domove. Temu naravnemu nedostatku je pa skušal glavni odbor po možnosti odpomoči s svojim neposrednim

poseganjem v področje podružnic in z neposrednim poslovanjem z družbenimi udi, katero zadnje je silno naraslo in ki se vidi iz 35 milijonskega prometa pri družbi v prošlem letu.

O sestavi glavnega odbora od zadnjega rednega družbenega občnega zbora so se vršile prav znatne in pomembne izpremembe ter je naloga današnjega občnega zbora volitve v glavni odbor tako izvršiti, da bo glavni odbor zopet popolen, kakor zahtevajo družbena pravila. Omenjati je predvsem že zgoraj napominjane smrti velezaslužnega in dolgoletnega družbenega predsednika gospoda komercialnega svetnika Franciška Povšeta, ki je nenadno umrl 4. januarja 1916. Istotako je umrl za družbo velezaslužni ud glavnega odbora dne 4. oktobra 1916 g. Leopold baron Liechtenberg. Eden izmed udov glavnega odbora, namreč g. Josip Ravnikar, posestnik v Njivicah se je moral odzvati vojaški dolžnosti ter se sedaj nahaja v vojnem ujetništvu na Ruskem. Pri tej priliki ni pozabiti tudi smrti zadnjega častnega uda naše družbe, enega najstarejših družbenih udov in svoječasno dolgoletnega družbenega predsednika ter bivšega deželnega glavarja g. Otona pl. Detele, ki je umrl 13. marca t. l.

Namesto umrlega predsednika je doslej vodil družbeno predsedstvena posla po letih izvolitve najstarejši podpredsednik g. kanonik msgr. dr. Evgen Lampe, katerega je v njegovi nenavzočnosti nadomestoval podpredsednik g. prelat in kanonik Andrej Kalan.

Glasom 4., 5. in 6. točke sporeda današnjega občnega zbora, je volitev novega družbenega predsednika za prihodnjo triletno poslovno dobo, istotako za to dobo tudi podpredsednika namesto g. msgr. dr. Evgen Lampeta in štiri nove odbornike, ki jim je z imenovanjem g. podpredsednikom letoš potekla poslovna doba.

Družbeno delovanje je bilo urejeno, kakor predpisujejo pravila, na podlagi sklepov odborovih sej, ki so se po potrebi vršile in so zapisniki teh sej objavljeni v družbenem glasilu.

Tekoča opravila je opravljalo družbeno tajništvo dogovorno s predsedstvom, jih je reševalo v zmislu sklepov glavnega odbora, oziroma v nujnih slučajih na lastno roko proti naknadni potrditvi v seji glavnega odbora. Vložni zapisnik izkazuje za l. 1915. 1739 in za l. 1916. pa 1577 strogo uradnih odpisov. Vseh poslovnih števil je pa bilo v l. 1915. 43.011 in l. 1916. 54.702. Iz teh števil se razvidi živahen razvoj in delovanje družbe in razmeroma ogromno pisarniško delo, ki ga je bilo zmagati navzlic primanjlovanju delovnih sil.

O družbenih zavodih in podjetjih mi je čast naslednje poročati:

1. Družbena podkovska šola je zaenkrat vsled vojne morala prekiniti pouk, vendar je ostal neizpremenjen podkovski obrat pod vodstvom c. i. kr. štabnega živinozdravnika v p. M. Knafliča namesto ravnatelja podkovske šole Lovro Tepina, ki je odšel k vojakom. Istotako se vrši v živinozdravnici, ki je spojena s podkovsko šolo, tudi naprej ambulatorijsko zdravljenje živali po gori imenovanem g. štabnim živinozdravnikom.

2. Družbena sadna drevesnica se je oskrbovala po doslej običajnem načinu in danes daleko več ne zadostuje zahtevam po sadnem drevju, ki se od strani družbenih udov stavijo. Gg. družbeniki naj pa vzamejo na znanje, da je že pred vojno in celo pa sedaj vzdrževanje drevesnice, oziroma vzgoja drevja postala tako draga, da ni mogoče več aktivno z družbeno drevesnico izhajati in da mora družba izdatno doplačevati. Družba ima vedno več udov, zato sploh v

bodočnosti ne bo mogla vsem udom postreči s sadnim drevjem in bo naravnost izključeno za 4 K udnine dati udom po 3 sadna drevesa in vrhutega še „Kmetovalca“, čegar tisek se je istotako silno podražil. Sedaj nastala draginja bo na vsak način ostala in se ne bo mogoče ogniti povišanju udnine, oziroma udnino tako urediti, da bodo na eni strani udje zadovoljni in na drugi strani ne bo družba imela prevelikih doplačil.

3. Kmetijska gospodinjska šola v Ljubljani, ki jo je družba l. 1898. ustanovila, sedaj med vojno ne deluje, sedaj se zlasti v zadnjem času priglasi izredno veliko deklet, ki bi radi prišle v to šolo. Razmere v Marijanišču v Ljubljani, kjer je gospodinjska šola nastanjena, so pa take, da s šolo nikakor ni mogoče pričeti in vrhutega bi bile tudi velike težkoče s prehrano gojenk. Vsekako bo pa glavni odbor takoj po končani vojni šolo zopet otvoril in se že sedaj na to deluje, da se šola popolni in izboljša.

4. Zalaganje poučnih kmetijskih knjig in spisov je samoobsebi umevno v sedanjih razmerah zaostalo, kajti sedanja doba za ponk o naprednem kmetijstvu ni posebno prikladna in tudi kmetijski strokovnjaki, ki morejo take knjige spisovati, so sedaj z drugim delom preobloženi. Od zadnjega občnega zbora sem, je izšel samo en nov zvezek družbene „Kmetijske knjižnice“, in sicer „Soseba Razumnika konjereja“. Poleg teh knjig izdaja glavni odbor kratke spise z naslovom „Gospodarska navodila“, ki vsebujejo poučno stvarino o važnih gospodarskih vprašanjih. Od zadnjega občnega zbora sem je glavni odbor izdal šest novih „Gospodarskih navodil“, katerih je sedaj 53, med njimi že mnogo v drugem in tretjem ponatisku. Mnogo teh navodil je popolnoma pošlo in je nujna potreba poskrbeti novih izdaj.

5. Kmetijski knjigovodstveni urad, ki ga je družba l. 1912. ustanovila, je vsled vojne moral prenehati delovati, dasi bi ravno sedaj med vojno v zaščito kmetovalcev pri obtoženju zaradi navijanja cen mogel jako veliko koristiti. Pri prehodu iz vojnega v mirovno gospodarstvo, bo pa ta urad posebno važen postal, ker edina prava kmetijska konzumna statistika more dati podlago za pravilno in pravično presojanje dobičkonosnosti kmetijstva, katerega bo kot poglavitni temelj produkcije vsestransko ščititi, kajti še dolgo let po vojni ostanejo kmetijske produkcijske razmere iste kakor sedaj in se utegnejo v marsikaterem pogledu še celo poslabšati. Iz tega vzroka mora biti ena glavnih družbenih nalog, kakorhitro se zopet vrnejo normalne razmere, takoj oživeti delovanje kmetijskega knjigovodstvenega urada, in sicer na širši podlagi, kakor je bilo pred vojno.

6. Družbeno uradno glasilo „Kmetovalec“ je završilo z l. 1916. svoj 33 letnik. Naklada družbenega glasila se je v prošlem letu močno povečala in zlasti letos, kajti ni se le pomnožilo število družbenih udov, ampak tudi število naročnikov na „Kmetovalca“. Vsled razmer se je vsebina lista morala prilagoditi sedanjim razmeram; sicer služi list za objavo družbenih uradnih vesti, a poučni del lista se bolj ozira na primerno sedanje gospodarjenje, nego na pospeševanje kmetijstva, kakršno je potrebno v mirnih časih. Zaradi dragega tiska in pomanjkanja delovnih sil v tiskarni so se zaenkrat in začasno opustile posebne strokovne priloge in sedaj izhaja list večinoma le v prvotno določeni velikosti, t. j. na eni tiskovni poli. Kolikor se tiče poučne vsebine družbenega strokovnega glasila se ta seveda sedaj skoraj izključno nanaša na nasvete kako je našim kmetovalcem gospodariti v sedanjih

razmerah. Seveda se v listu ne zanemarija priljubljeni oddelek „Vprašanj in odgovorov“, vendar je tudi temu oddelku prostor skrčen, toda brez škode za ude, kajti družbena pisarna smatra eno svojih najvažnejših nalog, na vsa vprašanja takoj odgovoriti, in sicer pismeno, četudi ne v listu. Teh vprašanj dohaja sedaj izredno veliko in se zlasti naše gospodinjke pridno obračajo do družbe za gospodarske in druge nasvete. Kakor vsak družbeni ud dobro vé, se „Kmetovalec“ z vso silo poteguje za koristi kmetijskega stanu v sedanjih vojnih razmerah in jih z največjo vnemo brani napram večinoma neutemeljenim očitanjem in tudi preganjanjem. Odkar traja vojna, je v listu posebni oddelek za vse naredbe, ki posegajo v delovanje kmetovalcev, ki jih morajo poznati, če naj ne pridejo v neljube zadrege in vse naredbe se redno objavljajo v listu pod naslovom „Vojne naredbe“. Če družbeno glasilo ni tako obširno kakor pred vojno, je vendar njegova vsebina prilagoden sedanjim razmeram in da je ta vsebina prava, so dokaz mnogobrojno dohajajoča priznanja od strani preprostih kmetovalcev, kakršnih pred vojno družba ni bila vajena. Taka priznanja so pač najblagodejnejše zadoščenje družbi.

7. Priskrbovanje kmetijskih potrebščin družbenim udom se je tudi od zadnjega rednega občnega zbora znatno razširilo, dasi na eni strani mnogo teh potrebščin, kakor n. pr. umetnih gnojil, ni mogoče v toliko množini dobiti, kakor bi jih družbeni udje radi imeli, a na drugi strani se je v teh časih družba po možnosti pobrigala, da so udje dobivali potem družbe kolikor mogoče veliko semenskega blaga, ki je izredne važnosti. Da ne tratim časa in gospode zastopnike podružnic ne mučim s števili, ne popišem podrobno družbenega blagovnega prometa ter le navedem, da je družba l. 1916. priskrbel 27.947 strankam raznih potrebščin z drevjem, s stroji in z orodjem vred okroglo 376 vagonov ter je to blago oddala v 38.303 pošiljavah. Vsega blagovnega prometa je bilo, če se račun, da je družba blizu 376 vagonov gospodarskih potrebščin za svoje ude nakupila in ravnotoliko oddala, nad 750 vagonov.

Glasom današnjemu občenemu zboru predloženega računskega zaključka je imela družba v l. 1916. dobrih 35 1/2 milijonov denarnega prometa, v l. 1915. slabih 17 milijonov in v l. 1914. dobrih 10 milijonov kron denarnega prometa. Iz teh števil jasno sledi ogromno družbeno delovanje in njen izredno hitri razvoj, ki bodi dokaz, da glavni odbor pri svojem delovanju ni zamudil nobene prilike kranjskemu kmetijstvu pomagati kjerkoli je bilo mogoče.

Poleg izvršitve sklepov prejšnjih občnih zborov in vodstva družbenih zavodov in podjetij, je družbeni glavni odbor (oziroma predsedstvo, ravnateljstvo in družbena pisarna) oskrboval vsa tekoča družbena opravila ter tudi, kadar je bilo mogoče in umestno, zlasti s pomočjo raznih podpor pospeševal vse panoge kmetijstva v deželi. Tozadevne podpore so pa sedaj med vojno znatno manjše in so za nekatere panoge kmetijstva celo popolnoma izostale.

Kmetijsko rastlinstvo je glavni odbor pospeševal z dobavo dobrega semena in v zadnjem času zlasti z dobavo semenskega žita. Priskrbovanje semenskega žita pa ni lahko in samoobsebi umevno se je doživela marsikatera prevara, kajti vsled zanemarjenja umnega rastlinstva v deželi, se je v prejšnjih časih pridobilo veliko premalo izkušenj in zato se je v sili in v naglici moralo kupiti tudi semensko žito, čegar uspevanje v deželi ni bilo zajamčeno. Še dolgo let po vojni ostanejo sedanje razmere in zato bo morala družba

z vsemi silami bolje negovati to panogo kmetijstva in zlasti izbiro semenskega žita postaviti v deželi na pravo znanstveno podlago. Sedanja vojna je namreč prav očitno pokazala, da smo glede kmetijskega rastlinstva še v marsičem zaostali, smo mnogokrat na napačni poti, oziroma se je marsikaj zamudilo, ker smo bili prisiljeni veliko preveč slediti modernemu, večkrat pretiranemu klicu po izboljšanju živinoreje, dasi je ta kmetijska panoga popolnoma zavisna od kakovosti rastlinstva in je neoporečna resnica, da se kakovost živinoreje vedno zrcali v kakovosti poljedelstva. Pribita je resnica, da se da dohodek iz poljedelstva pri nas na Kranjskem podvojiti in to storiti ne zahteva sam družbeni poklic delovati za tehniški napredek kmetijstva v deželi, ampak kruta potreba, ki nas bo še dolgo časa silila kolikor mogoče veliko kruha in sploh živil v deželi sami pridelati.

Vinstvo je družba pospeševala s poučnimi spisi v „Kmetovalcu“, ki so skoraj izključno iz peresa c. kr. vinarskega nadzornika Bohuslava Skalického. Večina teh poučnih vinarskih spisov se je tikalo zatiranja trsnih škodljivcev z novimi sredstvi, ki se jih je moralo pričeti rabiti namesto starih, preskušanih in dobro učinkujočih sredstev, ki jih pa seveda ni ali premalo. V tem pogledu je bilo delovanje naše družbe po za- slugi g. Skalického naravnost vzgledno, saj so ga v drugih deželah posnemali. Namesto žvepla se je vpe- ljal kalijev hipermanganat, oziroma letos natrijev ti- osulfat. Da se je hranilo na silno dragi modri galici, se je priporočalo rabiti jo v zvezi z galunom, oziroma z žveplenokislo glino, kar je našim vinogradnikom pri- hranilo več stotisoč kron. Na ureditev oddaje modre galice za škropljenje trt proti peronospori je lahko naša družba naravnost ponosna, kajti nikjer v Avstriji niso imeli vinogradniki dovolj zgodaj in toliko modre galice, kakor na Kranjskem. Preden je družba do- zoznala za državno akcijo glede dobave modre galice, je že v jeseni l. 1915. kupila na Švedskem zadostno mno- žino modre galice, ki je bila seveda precej draga in ki je prišla v Ljubljano že vsa do meseca aprila 1916. Med tem časom je tudi kmetijsko ministrstvo poskr- belo za cenejšo modro galico, ki je pa večinoma zelo pozno ali sploh prepozno došla in kmetijska družba je mogla s svojo švedsko modro galico pravočasno nadome- stiti državno modro galico. Državne modre galice seveda ni bilo dovolj in primanjkljaj so lahko kranjski vinogradniki pokrili z dražjo švedsko modro galico. Nekaj švedske modre galice je družba oddala tudi svojim udom na Štajerskem in Primorskem ter je ostanek lahko z dobičkom oddala na Hrvaško in Ogr- sko ter se je ta dobiček porabil v pokritje izgube na Kranjskem. Za letošnjo leto je kmetijsko ministrstvo odkazalo za Kranjsko dovolj modre galice in ker je družba takoj založila vso kupno vsoto, je kranjska dežela prva dobila vso obljubljeno galico ter je družba razdelitev te galice tako uredila, da je bila že konci marca t. l. v toliki množini v rokah vseh vinograd- nikov, kolikor so je naročili. Tako imajo sedaj vino- gradniki pravočasno toliko modre galice, kolikor je letos potrebujejo. Kmetijska družba se je z vso silo zoperstavila nameri, uveljaviti na Kranjskem maks- imalno ceno za vino enako kakor na Primorskem in Tirolskem, vsled česar so kranjski vinogradniki za svoj vinski pridelek skupili nekaj milijonov kron več, kakor če bi obveljale predlagane maksimalne cene, podobne onim nizkim, ki veljajo za Primorsko in Ti- rolsko. Istotako se je kmetijska družba z vso silo za- vzela proti zasledovanju vinogradnikov po cesarski na-

redbi z dne 21. avgusta 1916, v kolikor je bilo to za- sledovanje na podlagi utemeljenih strokovnih računih neupravičeno.

Sadjarstvo je družba pospeševala enako kakor druga leta, v prvi vrsti s tem, da je sama oddala ve- liko tisoč visokodebelnatih dreves iz svoje drevesnice in enako so storile tudi vse tiste podružnice, ki imajo svoje drevesnice. Vprašanje glede družbene drevesnice se bo pa moralo na en ali drug način kmalu rešiti.

Pospeševanje živinoreje, in sicer govedo- reje, prasičereje in konjereje se v tem času, za kate- rega velja to poročilo, ni moglo več tako vršiti kakor ob času pred vojno, bodisi ker so tozadevne podpore docela ali deloma izostale, bodisi, ker se sedaj med vojno ne gre toliko za izboljšanje kakovosti živinoreje, kolikor za ohranitev zadostnega števila živine. Kjer se je pokazala le kaka prilika družbi sodelovati ali vmes poseči, je vsikdar po možnosti štela koristi našega kmetijstva. Zlasti se je zavzemala za primernejše cene živini, ki so bile uradno dokaj nižje uveljavljene, kakor v sosednjih kronovinah in je storila vse korake, da se ni preveč sena in krme vzelo iz dežele. Če se ni takoj in vselej dalo tisto doseči, kar so želeli naši živino- rejci, ni bilo temu krivo ne dovolj ostro nastopanje družbe in drugih merodajnih činiteljev, zlasti deželne odbora, ampak krive so bile druge okoliščine in dejstvo, da je tudi kmetijska družba morala stati na stališču, da gre preskrba armade pred vsem drugim. Od dobrega stanja armade je v prvi vrsti zavisna njena zmago- vitost; tega kmetijska družba pri vseh svojih nastopih v korist kmetijstva ni smela nikdar prezreti in ta pa- triotična dolžnost kmetovalcev, preskrbljevati armado z vsemi potrebščinami, mora stati na prvem mestu, če so vsled tega tudi ovirani v svojem rednem gospodarstvu.

Razentega, kar sem doslej imel čast navesti o družbenem delovanju, je omeniti tudi izdelovanje sta- tistike o letini, ki prizadene družbeni pisarni iz- redno veliko dela. Dasi je odnekad veljala družbena statistika o kranjski letini kot vzorna, vendar ni bila taka, kakor bi morala biti, kajti z malenkostnimi sred- stvi, ki jih je družba v to svrhu dobila od države, je bilo izključeno kaj boljšega sestaviti. Kmetijska družba je skozi leta in leta opozarjala kmetijsko ministrstvo na nedostatke pri sestavi te statistike, stavila je svoje predloge, katerih izvršitev bi seveda stala precejšnje vsote. Da bi ta denar ne bil zavržen, spričujejo sedanje razmere, ki so ob ureditvi prehranitve prebivalstva po- kazale, da je statistika o letini ne le pri nas na Kranj- skem nedostatna, ampak veliko bolj še v drugih deželah. Celo v Nemčiji, kjer imajo tozadevno vse veliko boljše urejeno, kakor pri nas v Avstriji, se je končno skazalo, da so se samo pri pridelku na žitu zmotili za 10 mi- ljionov metrskih stotov. Upajmo, da bodo izkušnje sedanje vojne povzročile zanesljivejše sestavljanje statistike o letini, saj taka ni le važna ob takih razmerah kakor so sedanje, ampak važna je tudi v mirnih časih za presojo rentabilitete in davčne moči kmetijskega stanu.

Družba je nadalje na poziv c. kr. kmetijskega ministrstva in tudi drugih ministrstev, c. kr. deželne vlade in deželnega odbora kranjskega opetovano podala svoje strokovno mnenje v mnogih vprašanjih, ki se ti- čejo kmetijskega obrata, oziroma pospeševanja kmetijstva. Iz svojega nagiba pa je omenjenim uradom redno po- dajala važne nasvete glede deželne kulture ter se je v več slučajih obrnila s svojimi predlogi na zakonodajne činitelje.

Izredno veliko je bilo družbeno delovanje v prid kmetijstva pri raznih naredbah, ki so izšle vsled se-

danjih vojnih razmer in katerih velika večina globoko posega v kmetijski obrat. Tozadevno je družba porabila vsako priliko v prid naših kmetovalcev. V tjo svrhu je vložila nebroj utemeljenih in deloma zelo ostrih vlog, ki so se tikale zakona o dajatvah za vojno, določanja maksimalnih cen za kmetijske pridelke in izdelke, zasledovanja kmetovalcev zaradi domnevanega zahtevanja čezmernih cen za njih pridelke itd. Podrobnosti o teh vlogah ne gre navajati, ker javno ni mogoče in dovoljeno o njih govoriti, vendar so udje naše družbe in istotako vsi kranjski kmetovalci leško prepričani, da je družba kot popolnoma nezavisna zastopnica interesov vsikdar neustrašeno zastopala koristi kmetškega stanu, ne da bi bila pri tem pozabila na upravičene zahteve in želje drugih slojev prebivalstva in še manj na dolžnosti kmetovalca napram državi, ki ima v teh izjemnih časih pravico do izjemnih naredeb in zahtevati patriotično požrtvovalnost vseh slojev, torej tudi kmetijskega.

Kakor si kmetijska družba ni pustila vzeti pravice do upravičene kritike, kjer je bila umestna, ravnotako je pa vedno pozivljala kmetovalce na požrtvovalnost ter domoljubno delovanje ter je zlasti z vsemi silami delala, da se je naše kmetško prebivalstvo pridno udeleževalo podpisovanja prepotrebnega svojega posojila. Kmetijska družba je pa sama iz svojih sredstev, oziroma iz družbenega pokojninskega zaklada, podpisala nad 100.000 K vojnega posojila. V svojem patriotičnem duhu pa družba tudi ni pozabila onih, ki se neposredno z neprestano opasnostjo za svoje življenje borijo za našo državo, in je tako n. pr. v zadnjem Božiču poslala za moštvo onih sedem polkov in bataljonov, ki so sestavljeni iz sinov naše dežele, po 500 K, t. j. skupaj 3500 K kot božično darilo.

Slavni občni zbor! Živimo v času največje človeške borbe, ki jo pozna svetovna zgodovina, priča smo največjih zgodovinskih dogodkov, ki prinese celemu svetu velike politične in še za dolgo dobo let velikanske gospodarske izpremembe. Že se kažejo znaki zarje bodočega miru, ki ga pa bržkone ne sklenejo državniki po svoji volji, ampak po volji narodov, katerih demokrasko mišljenje stopa od dne do dne z vedno bolj nepremagljivo silo v ospredje. Danes je skoraj cel kulturni svet zapleten v svetovno vojsko, ki preti uničiti kulturno delo stoletij, da, tisočletij, in zgodovina nas uči, da so pri takih preobratih bila zmagonosna vsikdar demokraska načela, kajti ona so tista, ki so ustvarila ves napredek. Zaupanje v zmago teh načel nam daje upanje na skorajšnji mir.

V tem zgodovinsko tako pomenljivem času ni prezreti letošnjega zgodovinskega leta naše družbe, ki bodočega meseca oktobra t. l. završi stopetdesetletnico svojega obstanka. Slavlja stopetdesetletnice sicer družba ob času vojne ne more vršiti in je zato odloženo na primernejši čas. Pomenljivo pa je, da tvorijo mejnike v zgodovini naše družbe razne vojne, in da so ravno demokraska načela silno vplivala na družbo, oziroma na njen razvoj, ki tudi ni bil vsikdar brez boja. Po končani sedemletni vojski, ki je že takrat pokazala veliko važnost boljšega in izdatnejšega pospeševanja kmetijskega pridelovanja za državo, je cesarica Marija Terezija l. 1767. ukazala ustanoviti v Ljubljani „Družbo poljedelstva in koristnih umetnosti na Kranjskem“. Kakor stare družbeno listine spričujejo, ni bila ta družba posebno priljubljena pri deželnih stanovih, kajti ravno takrat se je šlo za osvoboditev kmeta iz sramotnega jarma podložništva, katero osvobojenje so bistré glave v odboru društva podpirale. Duh, ki je povzročil francosko revolucijo, se je jel kazati tudi na Kranjskem.

Kmetijska družba je takrat skozi dve leti, t. j. v letih 1775. in 1776. izdajala svoje glasilo „Tedenski Glasnik“ v nemškem jeziku z imenom „Der wöchentliche Kundschafter“. Urednik mu je bil velenčeni družbeni kancler, in sicer Francoz prof. Baltazar Hacquet, ki je v tem listu odkrito in prikrito pobijal takratna zastarela načela. Ob strani so mu stali razni velenčeni možje naše dežele. Da je nadaljnje izhajanje lista prenehalo že po dveh letih, niso bile krive gmotne razmere, ampak vpliv takratnega ustroja države, ki je vedel zadušiti vsako demokrasko gibanje. Ta sovražni vpliv je bil tudi vzrok, da je temu gibanju neprijazna vlada takratno družbo poljedelstva pod vladno zaščito razpustila, odtegnile so se ji državne in druge podpore iz javnih zakladov s pretvezo, da družba zbira glavnico, namesto da bi porabljala denarna sredstva v svoje smotre. Njeno premoženje se je zaseglo in bogata ter veliko vredna knjižnica se je pa izročila ljubljanski licealni knjižnici. Pač se je milostno pripustilo družbi naprej delovati, če se najdejo možje, ki hočejo brez podpor iz javnih zakladov z dobrimi sveti in zgledi kmetijstvo pospeševati. Iz ohranjenih starih listin izhaja, da je družba res kot zasebno društvo še naprej živelarila in to celo za časa francoske okupacije, saj je v listinah najti, da je družba takrat imela svojo pisarno v palači francoskega guvernerja, t. j. v sedanji škofijski palači in se je pogajala s francosko vlado, zastran ljubljanskega botaniškega vrta, ki je še danes pravzaprav lastnina naše družbe. Po odhodu Francozov in po končani vojni z njimi, so zopet vnovič jeli spoznavati veliko važnost kmetijstva, zato je cesar Franc I. z ustanovno listino z dne 16. septembra l. 1814. dal nanovo naši družbi uradni značaj s pravili in predpravicami, ki jih ima še danes in vrnilo se ji je svoječasnó zaseženo premoženje, kolikor ga je še bilo. Pribito torej stoji, da naša družba ni, enako drugim, nikdar prenehala delovati in zato smo letos popolnoma upravičeni proslavljati stopetdesetletnico svojega obstanka in nepretrganega delovanja. Konci prve polovice prejšnjega stoletja je zopet pričelo demokrasko gibanje, narodi so se pričeli probujati in l. 1843. je naša družba dobila pravico izdajati „Kmetijske in rokodelske Novice“ v slovenskem jeziku in to po prizadevanju in dobrohotnosti svojega nezabnega pokrovitelja, ljudskega princa, nadvojvode Ivana. Izdajanje „Novic“ ni le velevažen zgodovinski dogodek za naš narod, ampak tudi važen zgodovinski mejnik za našo družbo, ki je šele z „Novicami“, izdajanim v domačem jeziku, pričela dobivati pravi stik s kmetovalci. Od takrat naprej se je družba vedno bolj razvijala, pravila so se preurejevala razmeram primerno, na mesto „Novic“, ki so postale vedno bolj politični list, je stopil kot družbeno uradno glasilo l. 1884. strogo strokovni list „Kmetovalec“ in končno je dobila sedanja c. kr. kmetijska družba kranjska z zadnjimi novimi pravili popolnoma demokratični ustroj ter je postala prava strokovna zastopnica kmetijskega stanu na Kranjskem.

Sedanje vplivno gibanje demokraské misli, ki prepaja ogromno večino pripadnikov vseh kulturnih narodov, in ki se ne da več prezirati, sicer navidezno izvira iz delovskih slojev, ki so si znali s svojo izbornó organizacijo pridobiti prvenstvo pri tem gibanju, a v duhu in v srcu je bil in je moral biti kmetški stan od vsega pričetka edinole demokraski in kot tak bo ostal steber vsake države in prav posebno naše stare, slavne Avstrije. Posledic sedanje grozne svetovne vojske se še malokdo zaveda; nastalo bo občno propadanje blagostanja, toda na nastalih razvalinah bo zgraditi novo in večje blagostanje. Angleški narodno-gospodarski

pisatelj William Petty je svoječasno zapisal preresnične besede: „Narava je mati, a delo je oče bogastva.“ Kmet je tisti, ki naravo, t. j. grudo s svojim delom obvlada in zato je on tisti sloj prebivalstva, ki bo po končani vojni obenem kot mati in oče ustvarjal v najznatnejši meri novo blagostanje. Ne bo zatemnila slava vojskovodij in junakov sedanje vojske, toda veliko večje število junakov stavi v sedanjo orjaško borbo kmetijski stan, ki se v zaledju, sicer tiho in potrpežljivo bori v potu svojega obraza s plugom za domovino in ki se bo po končani vojni moral še z večjim naporom naprej boriti, da nam vojna ne prinese samo zmage z orožjem, ampak tudi gospodarsko zmago, ki naj se zrcali v bodočem blagostanju. Prvi delavec-trpin, ki je bil pognan iz raja z božjo zapovedjo „V potu svojega obraza boš jedel svoj kruh!“ je bil kmetovalec, ki je večinoma in tudi pri nas prišel v podložništvo. Toda prišel je Krist, ki je odrešil človeštvo; njegovi nauki, ki tvorijo našo vero, so zgolj demokratskega duha, zaradi katerih je moral na križu umreti, a s prodiranjem krščanske vere je vendarle razbunil cel svet, njegovi nauki z nepremagljivo, nadnaravno silo učinkujejo in so končno tudi odrešili kmeta iz jerobstva, v katerega je zašel. Sveti križ je tedaj tudi znamenje odrešenja iz jarma kmetskega podložništva. Sovrašstvo je med največjimi grehi, zato sedaj toliko trpimo, ker se nismo ravnali po Gospodovi zapovedi: „Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe!“ Edinole v duhu Kristovih naukov pridemo do toliko zaželenega blagodejnega miru in temu sledečemu zopetnemu blagostanju, pri katerem bo odločilnega pomena obdelovalec grude in nositelj najtežjega delovskega bremena: kmet. Od kmeta obdelovana gruda rodi po naravnih zakonih, ki jih je Bog dal svetu; te spoznavati ter umno in uspešno kmetovati ter tako novo bogastvo kupičiti, bo naloga umnega pospeševanja tehniškega kmetijstva, katero naša družba odnekad vrši. Ogromne so naloge, ki čakajo po sklenjenem miru našega kmeta, in enake so tudi naloge, ki čakajo v najbližji bodočnosti našo družbo. Zavedajo naj se kmetovalci svojega nadvse važnega poklica, kakor se bo vsikdar zavedala c. kr. kmetijska družba kranjska svojega, ki danes zboruje kot svobodna zastopnica kmetijskega stanu v prostorih hiše deželnih stanov kranjske dežele, kajti ravno v tej zgodovinski dvorani, v kateri danes v teh zgodovinsko pomembnih časih zborujemo, so podlegle nenaravne predprave in je prišla vsaj deloma do veljave suvereniteta naroda pod okriljem slavne vladarske habsburške hiše!

Formelno predlagam v imenu družbenega glavnega odbora:

Slavni občni zbor izvoli vzeti to poročilo na znanje

Pridelujmo doma deteljno seme!

Z deteljnimi semenom smo prišli letos v veliko zadrego. Nemške detelje sploh nismo mogli sejati, ker je ni bilo mogoče dobiti. Na ta način bo odpadlo prihodnje leto precej veliko deteljne krme, ki je za naše kraje posebnega pomena. Kmetijska družba je sicer skušala dobiti seme nemške detelje z Ogrskega in je blago tudi že naprej plačala, toda dobila ga pa le ni in ga do nove letine tudi najbrž ne bo. Ker ne vemo, kako bo drugo leto s semenom nemške detelje, je najbolje, da ga skušamo doma pridelati. Kjer daje nemška detelja dobre košnje, tam bo dala tudi dobro seme. Po-

sebnost Vipavska dolina je kakor ustvarjena za pridelovanje tega semena. Tam je lucerna doma. Pa tudi po naših vinorodnih krajih se bo dalo dobro seme nemške detelje pridelati.

Sicer je pa treba, da pridelujemo tudi seme domače detelje doma, ker je cena temu semenu tako poskočila, da se izplača pustiti tudi nekaj te detelje za seme. Kmetijska družba jo je letos prodajala na drobno po 6 K 10 h za 1 kg in se je ta cena nekoliko znižala le pri oddajah čez 20 kg, namreč na 5 K 70 h, kar je še vedno izredno visoka cena. Domačo deteljo smo že vajeni pridelovati za seme, a je prav, če se tega pri današnjih razmerah še bolj poprimemo in saj v tej meri, kolikor je potrebujemo doma za seme.

V ugodnih razmerah naj se pa prideluje deteljna semena tudi za prodajo, ker se seme lahko proda in je ta kupčija dobičkonosna.

Za seme je puščati pri lucerni drugo košnjo, in sicer na takih prostorih, kjer je zastavne rasti in se ni bati, da bi poglela. Druga košnja daje namreč največ semena in zori ob najugodnejšem času. Lucerna je zrela, kadar porjavé stročički in postane zrnje rumeno in trdno. Na manjših prostorih se zrela lucerna lahko osmuče, na večjem prostoru jo je pa požeti in povezati v snopiče in spraviti v kozolce. Ko je dosti suha, se omlati. Dobljeno seme je spraviti v vreče, ki jih kaže obešati, da ne morejo miši do njih.

Tudi pri domači detelji pustimo drugo košnjo zoreti. Pustimo jo na takih mestih, kjer se ni bati, da bi nam poglela, torej na mestih, kjer ni pregosta in ne previsoka. Semensko deteljo požanemo, kakor hitro je zrela, kakor hitro nam porjavi in se posuše njene glavice. V glavicah je v tem času seme značilne barve, namreč na debelejšem koncu temnovijolčaste, na drobnem bledorumenkaste ali pa samo svetlorumenkaste barve. Požeta detelja se suši potem še v kozolcu in pozneje omlati. Po nekaterih naših krajih se prideluje veliko semenske detelje saj v tem obsegu, da ne bo treba semena okrog iskati.

Pri eni in drugi detelji je seveda zelo važno, da pridelano seme tudi skrbno očistimo, zlasti še v tem slučaju, če ga želimo prodati. V ta namen je treba, da se seme skrbno izlušči iz stročja, ozir. iz plev in da se potem še očisti ne le od teh primesi, ampak tudi od plevelnega semena in od predenice. Za to nam rabijo pripravi stroji, ki jih bo treba tudi k nam dobiti in o katerih bom pozneje kaj napisal.

Rohrmann.

Zboljšanje in zdravljenje vina z eponitom.

„Eponit“ je novo sredstvo, s katerim se vzame vinu vsak zoprni okus ali duh bodisi po gnilobi, plesnivcu, po sodu in celo po žganju ali špiritu in po grenkobi. Poslednje sem poskusil pri dveh vinih, poslanih mi od dveh gostilničarjev, ker ju niso mogli nikakor več spečati v denar.

Eponit je v prah zmleto oglje, ki je na poseben način pripravljeno, tako da vzame vinu le zoprni okus, ter da ga drugače nič ne pokvari. Pač pa vino razbarva, t. j. odvzame mu rdečo barvo, posebnost če se ga doda večja množina.

Na hl ali 100 litrov vina se vzame 3—20 dkg, kar je odvisno od pokvarjenosti vina. Čim bolj vino smrdi, tem več eponita se potrebuje. Eponit se naslednje rabi:

Odvagano množino n. pr. 100 g (10 *dkg*) se najprej dobro zmeša z vinom v škafu, potem vlije vse skupaj v sod napolnjenem s pokvarjenim vinom, ter se takoj v sodu z močno leseno (ne železno) palico ali pocinjeno verigo dobro premeša, in to premešavanje v sodu ponovi 2—3 dni vsak dan po 1—2 krat.

Potem se pusti na miru, dokler se ves eponit na dno ne vsede. Vino pa izgubi zoprn duh takoj.

Omeniti mi je, da se eponit počasi na dno vsede, posebno če se ga dá veliko na *hl*. Zato ga je treba, če se hoče imeti hitro čisto vino, umetnim potom izločiti, kar se zgodi s čiščenjem z želatino, ribjim klejem, s svežim mlekom i. dr., najbolje pa s precejanjem. Želatina, klej in mleko ne izločijo samo eponita iz vina, marveč tudi druge kalnost povzročujoče snovi, ter tudi nekaj čreslovine in barve, vsled česar postanejo taka vina potem milejša in svetlejša.

Na ta način se lahko vsako vino, ki drugače ni za prodajo sposobno, v par dneh popolnoma popravi. Ker postanejo rumena vina po rabi eponita popolnoma bela, rdeča pa istotako bela ali svetlo rdeča, se jih lahko potem brez skrbi z drugimi vini zmeša, v takem razmerju, da dobijo zopet prvotno barvo.

Posebno umestno bi bilo eponitirati iz gnilega grozdja napravljena vina, ker se jih z večjo množino eponita (10—15 *dkg* na *hl*), ter z naslednjim umetnim čiščenjem in zažveplanjem tako pripravi in popravi, da se jih lahko potem prav dobro proda. Isto velja za vina, ki imajo zoprn duh in okus po slivovki ali kakem drugem žganju.

Kdor je imel že s takim vinom opraviti, vé, da se tak okus nikakor ne da popolnoma iz vina odpraviti. S 120 g (12 *dkg*) eponita je pa izgubilo vino popolnoma omenjeni zoprn okus.

Prav grenko in jako trpko črno vino, ki je bilo drugače skoraj neužitno, je postalo že s 100 g eponita in poznejšim čiščenjem z mlekom ($\frac{1}{2}$ l na 100 litrov) lepe rubinasto-rdeče barve, bolj milo ali gladko, ker je mleko odstranilo čreslovino (trpkost), ter je izgubilo grenak okus, ki ga je eponit absorbiral.

Končno pripomnim še, da je uporaba eponita postavno dovoljeno sredstvo.

Eponit je dobiti pri c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, ter so cene objavljene med „Družbenimi vestmi“.

Fr. Gombač.

Zatirajmo trtno plesnobo!

Trtna plesnoba se je v zadnjih dveh letih v naših vinogradih jako razpasla in nam je naredila veliko škodo.

Mnogo je vinogradnikov na Dolenjskem, ki so vsled hude plesnobe pridelali lani komaj nekaj veder vina za domačo porabo.

Ker je prezimila glivica *oidium*, ki plesnobo na grozdju povzroča, na enoletnih trtnih mladikah, iz kojih smo trti spomladi narezali reznike in šparone, je gotovo, da bo tudi letos plesnoba grozdje napadla, in sicer tem huje, če bo za glivico (*oidij*) vreme ugodno.

Čimbolj gorko in obenem primerno vlažno bo poletje, tem huje plesnobo imamo pričakovati.

Ne držimo torej rok križem, ampak delujmo z vso vnemo, da se pred škodo po plesnobi, ki bi bila pri sedanjih visokih obdelovalnih stroških posebno občutna, zavarujemo.

Plesnobo se da brez dvoma preprečiti ali zatreti, samo če se o pravem času zato zavzamemo. Ta čas je sedaj napočil.

Kdor ima še kaj žvepla, ta stori najbolje, da z njim takoj sedaj, v lepem, vročem solnčnem vremenu, trte prav na fišo, ampak temeljito požvepla (popuha).

Zanaprej pa naj se vsak vinogradnik poslužuje salojidina ali natrijevega tiosulfata. Pri vsakem škropljenju trt proti peronospori, torej prvič pred cvetenjem (začetkom junija), drugič takoj po cvetenju (v drugi polovici junija) in tretjič začetkom ali sredi julija, raztopimo v že napravljeni galični škropilni zmesi takoj za apnom še po pol kilograma salojidina na vsakih 100 l škropilne zmesi.

Škropiti pa moramo s to zmesjo ne samo po listju, temveč poglavitno tudi po grozdju.

Če je grozd s to zmesjo dobro poškopljen, potem ga varuje galica, ki je v zmesi, proti paležu (peronospori), salojidin pa proti plesnobi (*oidiju*).

Tako je grozdje pred obema najhujšima boleznima varno.

Za slučaj, da po tretjem škropljenju, torej koncem julija ali začetkom avgusta, opazimo, da se plesnoba le še tu pa tam grozdja prijemlje, potem ne smemo zamuditi niti trenutka in vporabiti še zadnje sredstvo, ki je imamo na razpolago, to je kalijev hipermanganat.

Sto litrov vode razdelimo v dve posodi. V enem delu vode raztopimo okroglo 13 dek ($\frac{1}{8}$ *kg*) do 15 dek kalijevega hipermanganata, v drugem pa razmešamo 2 do 3 *kg* dobrega, mastnega apna.

Takoj, ko se je hipermanganat raztopil, kar se zgodi jako hitro, vlijemo apneno vodo vanj, vse dobro premešamo in gremo škropiti.

Hipermanganat učinkuje močno, ampak kratko, zato se moramo s škropljenjem požuriti, oziroma ne smemo preveč raztopine naenkrat napraviti.

Grozdje se mora s to tekočino tako temeljito poškopiti, da od njega kar kaplja.

Vsaka jagoda mora biti s tekočino popolnoma obdana. Kadar se tekočina zasuši, se okoli jagode napravi iz apna in hipermanganata tenka skorjica in pod njo plesnoba izgine.

V nekaj dneh se skorjica odluči in jagoda se prikaže, kakor pomlajena na dan.

Če bi opazili, da je z enkratnim škropljenjem plesnoba še premalo zatrita, ali pa, da se vnovič grozdja prijemlje, ponovimo takoj škropljenje s hipermanganatom, če treba tudi dvakrat.

Hudo napadenih (plesnivih) jagod se tekočina ne prime. Zato ne bomo dosegli nič ali le malo uspeha, če škropimo prekasno.

Takoj, ko zapazimo le nekaj jagod oziroma le nekaj grozdov v vinogradu, da se jih prijemlje plesnoba, moramo takoj pričeti s škropljenjem, sicer je ves trud zaman in uspeh izostane.

Salojidin in hipermanganat se dobta pri c. kr. kmetijski družbi kranjski v Ljubljani. B. Skalický.

VOJNE NAREDBE.

Ukaz c. kr. deželnega predsednika na Kranjskem

z dne 18. maja 1917, štev. 13.457.,

o določitvi odtegljaja za kalo pri nakupu klavne živine.

Dodatno k tuuradnemu ukazu z dne 19. marca t. l., dež. zak. štev. 12., o določitvi najvišjih cen za klavno goved

se določa, da se ima računati te najvišje cene za kilogram žive teže po odbitku do 5% od celotne žive teže, v kolikor je živina nakrmljena ali napojena.

Ta ukaz stopi takoj v veljavo.

C. kr. deželni predsednik:

Henrik grof Attems s. r.

Vprašanja in odgovori.

Na vsa kmetijsko-gospodarska vprašanja, ki dohajajo na c. kr. kmetijsko društvo kranjsko ali na uredništvo „Kmetovalca“, se načelno odgovarja le v „Kmetovalcu“. Odgovori, ki so splošno poučni, se uvrstijo med „Vprašanja in odgovore“, na ostala vprašanja se pa odgovarja pisмено, če je priložena znamka za odgovor. Odgovarja se edino le na vprašanja, ki so podpisana s celim imenom; brezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana le z začetnimi črkami, se vržejo v koš. V „Kmetovalcu“ se pri vprašanju nikdar ne natise vprašalčeve ime, ampak vedno le pričetne črke imena in kraja. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki so prišla vsaj 4 dni pred izdajo lista; na pozneje došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takoj želi odgovora na kako kmetijsko-gospodarsko vprašanje, mora priložiti znamko za odgovor. Na vprašanja, ki niso kmetijsko-gospodarska, se ne odgovarja v „Kmetovalcu“, ampak le pisмено, če je pisemu priložena 1 K v znakih kot prispevek k družbenemu pokojninskemu zakladu. Zadnje zlasti velja za pravne odgovore, ki seveda morejo biti le splošne vsebine, kajti uredništvo ne more poznati vseh, včasih zelo važnih okoliščin in zato za take odgovore ne prevzame nikakega jamstva.

Vprašanje 74. Kakšna repa je ta, ki jo Zavod za promet z žitom v Ljubljani priporoča in ponuja njeno seme pod imenom „vojna repa“ ter čemu je porabna? (K. S. v D.)

Odgovor: Ta repa sploh ni nikaka repa, ampak je čisto navadna pesa, in sicer tista, ki se rabi za izdelovanje sladkorja, t. j. sladkorna pesa. Zakaj so sladkorni pesi dali ime »vojna repa«, nam je iz strokovnih razlogov nekaj popolnoma nerazumljivega. Sladkorna pesa je botaniško enoisto kakor krmska pesa, ki ima vsled umetne vzreje in odbire veliko več sladkorja v sebi kakor krmska pesa, ima zato večjo redilno vrednost, a na drugi strani ima v sebi veliko množino rudninskih snovi, ki slabo učinkujejo na prebavila in se zato ne sme v tako velikih množinah živini pokladati, kakor navadna krmska pesa. V sili je sladkorna pesa tudi dobra za človeško prehrano, vendar je odločno manj užitna, kakor strniščna repa. Kdor ima prostor in ni dobil dovolj semena krmske pese, ta naj sladkorno peso brez vsake bojazni sadi namesto nje, seveda je pridelek znatno manjši, zlasti če ni njiva dobro obdelana in zagnojena, kajti sladkorna pesa zahteva rodovitna tla in zelo skrbnega obdelovanja.

Vprašanje 75. Ali je res kaj resnice na tem, da se bo letos moralo vse pridelano žito takoj omlatiti in da ga bo vojaštvo vsega rekviriralo ter se bo potem žito tudi kmetovalcem na karte delilo? Ljudje so vsled tega silno razburjeni in so trdno odločeni rajši svojih njiv nič več obdelati. (A. P. v C.)

Odgovor: Ta govorica je splošno razširjena, a ni resnična. Pač pa bodo letos uveljavljene strožje naredbe, ki ne bodo dale skrivati svojega pridelka in bo vsakdo moral toliko oddati, kolikor mu bo preostajalo čez njegove domače potrebe. Še pred žetvijo se bo po posebnih komisijah, ki bodo hodile od njive do njive, dognalo na podlagi posestnih listov, koliko ima vsak posameznik nasejanega žita in potem se bo z ozirom na to, kako bo letina izpadla, izračunilo koliko žita je pridelal. Od izračunjenega pridelka bo smel pridelovalec za dom obdržati kolikor mu gre po veljavnih predpisih za porabo doma in za seme, a ves preostanek bo moral oddati. Cene za žito bodo letos vsekako nekoliko višje kakor lansko leto. Tako ravnanje se mora v sedanjih razmerah smatrati pravično, kajti tudi tisti sloji, ki ne pridelujejo krušnega žita, morajo živeti in če se s tem posega v svobodno gospodarstvo kmetovalcev, je to pač breme, ki ga jim nalaga vojna in ki ga morajo prenašati že zaradi domoljubne požrtvovalnosti. Kar najodločneje pa svarimo kmetovalce

se zaradi tega kujati in namenoma manj žita v jeseni sejati, ker bi kaj takega njim samim iz več razlogov najbolj škodovalo.

Vprašanje 76. Velika uganka mi je, kar zapazujem na svojih kokoših. Vsak dan namreč opazim sedaj na eni, sedaj na drugi kokoši, da ima na hrbtu ali pod vratom najprej pri sredi odgriznjeno perje in čez par dni pozneje pa pri korenini, tako da kokoši slednjič postanejo na hrbtu in na bradi čisto gole. Sumničil sem podgane, ki sem jih na razne načine zatiral, a vse je bilo brez uspeha. Odpadlega perja od kokoši ni videti in ne dobiti. Ali je morda tako odjedanje perja po kokoših samih kaka razvada ali bolezen? (F. T. v P.)

Odgovor: Podgane na tej nepriliki pri Vaših kokoših niso prav nič vzrok, ampak puljenje in požiranje perja povzročijo kokoši same, bodisi vsled razvade ali največkrat vsled bolezni, ki prihaja od napačnega presnavljanja zaradi neprimerne krme. Razvada perja puliti in žreti se takrat pojavlja, kadar kokoši nimajo prilike se dovolj izletavati na obširnih prostorih in se doma ali v tesnih kurnjakihi dolgočasijo. Bržkone pa tudi v tem slučaju ni vzrok dolgočas, ampak neprimerna piča, in zato danes večina večakov tega ne smatra za razvado, ampak za bolezen, ki ima isti vzrok, kakor grizenje jaslji pri konjih, govedi in prasičih. Vsekako je glavni vzrok puljenju in požiranju perja nezadostna prehrana z neprimerno krmo, ki ji manjka beljakovin in rudninskih snovi. Vi vsled splošnega pomanjkanja bržkone dajete svojim kokošim premalo zrnja, ki je posebno primerna piča za perutnino. Dajajte svojim kokošim dovolj redilne krme, mešajte jim med krmo klajnega apna in pustite kokoši pasti, kajti na paši se z iskanjem krme premotijo, zaužijejo veliko semenskih zrn, apnenega peska in zlasti veliko hroščev, ličink in črvov, kajti kokoši morajo dobiti, če naj zdrave ostanejo, nekoliko živalske hrane.

Vprašanje 77. Ali je gomolje od povrtnih georgink porabno za krmljenje prasičev ali sploh domačih živali? (A. Ž. v Š.)

Odgovor: Listje, stebila in gomolje od georgink je kot krma popolnoma neškodljivo in je vse to svoječasno veljalo kot izborna domače sredstvo proti jetiki. Gomolje od georgink se more s pridom pokladati sirovo ali kuhano vsem domačim živalim. Svoječasno se je celo pridelovanje georgink kot krmske rastline priporočalo, toda brez uspeha, ker je pridelovanje precej težavno in se ne izplača. Pri sedanjem pomanjkanju vsakovrstne krme pa tisti prav stori, če gomolje georgink poklada živini, če ga ima dovolj.

Vprašanje 78. Imam kakih 50 kg ovčje volne že od dveh let, ki je pa za vojaštvo zasežena. Ker nihče po volno ne pride, vprašam, kam se je obrniti, da ovčjo volno na pravo mesto oddam? (J. K. v T.)

Odgovor: Po ministrski naredbi z dne 28. maja 1916, drž. zak. št. 156., je vsa volna zasežena in je vsak lastnik volne zavezan svojo zalogo do 15. vsakega meseca tistemu županstvu naznaniti, v čegar okolišju se volna nahaja. Za zglasitev volne pri županstvu se je poslužiti tamkaj se nahajajočih tiskovin, ki jih je v dveh formularih izpolniti. Ovčja volna se lahko tudi ustno pri županu zgłosi in mora potem ta dotične tiskovine izpolniti. Prevzemna cena za volno je K 12.50 za kg. Da ne zaidete v kake neprilike, zglosite svojo volno takoj pri županstvu, ki je dolžno zglasitev naprej naznaniti okrajnemu glavarstvu. Dolžnost župana je, se o imenovani ministrski naredbi poučiti in če nima sam državnega zakonika, pa naj se pusti poučiti od okrajnega glavarstva. Svetujemo Vam svojo volno nemudno naznaniti, kajti v volni se kaj radi zarede črvi in postane neporabna.

Vprašanje 79. Poleg našega skupnega pašnika ima eden izmed posestnikov tudi pašensko parcelo, po kateri smo odnekaj vsi skupaj pasli in imamo torej tudi na tej sosedovi parceli pašno pravico. Sedaj je pa dotični posestnik to svojo parcelo ogradil, in vprašam, **kaj je ukreniti proti sosedu, da nam ostane pašna pravica po njegovi parceli?** (I. L. v O.)

Odgovor: Po cesarskem patentu iz l. 1853. je paša po tujem svetu enkrat za vselej odpravljena in če je takrat obstala kaka služnostna pravica do paše na tujem svetu, jo je bilo potom odkupa odpraviti. Vi torej dotičnemu posestniku ne morete zabraniti njegovo parcelo ograditi, ker ni dolžan pustiti po njej pasti. Če pa morete dokazati, da imate služnostno pravico do paše na dotični parceli, je pa njen lastnik dolžan Vas za odpadlo pašo odškodovati. To odškodovanje uredi na zahtevo upravičencev c. kr. deželna vlada po deželnem zakonu z dne 8. januarja 1889., ki pa zvršitev prepusti agrarni komisiji. Če zahtevate tako postopanje proti dotičnemu lastniku parcele, morate dokazati, da imate na tej parceli služnostno pravico do paše. Taka služnostna pravica je pa prenehala s cesarskim patentom iz l. 1853., zato morate od tega leta nazaj dokazati skozi 30 let priposestovanje služnostne pravice, torej od l. 1823. naprej. To bo pa danes bržkone nemogoče, kajti tako starih prič ni več in bi se kvečjemu dalo dokazati s kako listino.

Kmetijske novice.

Deželno mesto za krmila opozarja, da bo za naprej uvaževalo le naročila posameznih županstev in da se ne bodo mogla upoštevati naročila, ki dohajajo od posameznikov. Županstva naj blagovolijo naročila, kakor določeno, zbirati in jih pošiljati na Deželno mesto redno do 5. vsakega meseca. Stranke naj se pa priglašajo pri županstvih za prihodnjo dobavo zadnji čas do konci vsakega meseca.

Preskrba sena in slame za konje in drugo vprežno živino. Podjetniki mestnih in industrijskih voženj, ki so primorani potrebno krmno (seno in slamo) kupovati, so naprošeni, da »Deželnemu mestu za krmila« čimprej naznanijo tisto število konj in druge vprežne živine, za katero si morajo v letu 1917/18 preskrbeti potrebno krmno, ker se ima vsa ta dobava od sedaj naprej izvršiti potom imenovanega urada.

Družbene vesti.

† **Dr. Josip Kosler**, najstarejši ud c. kr. kmetijske družbe kranjske, in sicer od 8. maja 1867, je 16. t. m. v Ljubljani v visoki starosti 96 let umrl. Rajnik je bil svetovno naobražen mož, ki ima za napredek kmetijstva na Kranjskem velike zasluge. Najboljšo dobo svojega življenja je posvetil proučevanju Ljubljanskega Barja, se je v to svrhu tudi teoretično naobrazil ter je svoječasno prepotoval Holandsko in Dansko deželo, kjer je bilo obdelovanje barjanskih tla že razvito. S praktičnimi poskusi na svojem obširnem barjanskem posestvu pri Ljubljani je veliko pripomogel do boljšega in umnejšega obdelovanja Ljubljanskega Barja. Rajnik je bil tisti, ki je največ pripomogel, da je osuševanje barja zopet prišlo v tek, ter je bil mnogo let predsednik odbora za osuševanje Ljubljanskega Barja, v kateri lastnosti se je z vso silo trudil, da so se iz-

delali načrti za njega osuševanje, ki se ravnokar vrši. Za te svoje zasluge je bil odlikovan s Franc Jožefovim redom. Bodi ohranjen blag spomin velezaslužnemu možu za posebno panogo kranjskega kmetijstva!

* **Dopolnilne volitve v glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske** na občnem zboru 23. t. m. so se takole izvršile: Predsednikom je bil izvoljen dosedanj podpredsednik g. msgr. kanonik dr. Evgen Lampe, podpredsednikom g. Josip Zirc, deželni poslanec, župan in posestnik v Kandiji; odbornikom pa gg.: Anton Cerer, posestnik in župan v Moravčah, Ivan Hočevnar, posestnik in načelnik Živinorejske zadruge v Strugah, Franc Istenič, posestnik v Gornjem Logatcu, Friderik baron pl. Rechbach, graščak na Krumperku in Ivan Vehovec, deželni poslanec, župan in posestnik v Žužemberku. — Izvoljenih je bilo namreč pet udov glavnega odbora namesto štirih, ker se je pred občnim zborom odpovedal odborništvu g. Viljem Rohrmann, ravnatelj kranjske kmetijske šole na Grmu.

* **Salojidin kot uspešno sredstvo proti grozdni plesnobi namesto žveplove moke.** Ravnatelj kmetijske in vinarske šole v S. Michele na Tirolskem poroča o preskušnjah s salojidinom (natrijevim tiosulfatom) v tamošnjih šolskih vinogradih in pravi, da je primešavanje 300 gramov na 1 hektoliter modrogaličnega škropiva ravnatoka dobro učinkovalo proti trsnim plesnobi kakor štipanje z žveplovo moko. Vendar imenovani ravnatelj priporoča primešavati vsaj $\frac{1}{2}$ kg salojidina na 1 hl škropiva, kakor je to nasvetoval c. kr. vinarski nadzornik g. B. Skalicky. Posebno opozarja na fino razprševanje škropiva in na skrbno škropljenje grozdnih jagod. Kakor vse kaže, utegnemo imeti letos dobro vinsko letino, da bo vino imelo dobro ceno, zato nujno priporočamo vinogradnikom vse storiti, da si zagotovijo dober pridelek, in sicer v prvi vrsti z zatiranjem trsnih škodljivcev, kakor sta peronospora in plesnoba. Nihče naj torej ne zamudi svojih trt dovolj zgodaj škropiti z raztopino modre galice, ki učinkuje proti peronospori in obenem dodati škropivu salojidina, ki učinkuje proti plesnobi. Prav posebno zopet povdarjamo, da je najprej narediti po običajnem načinu raztopino od modre galice in apna ter šele potem dodati salojidina. Opozorimo na tozadevni spis v 7. številu letošnjega »Kmetovalca«.

* Gnojila za pomladno gnojenje:

Tomasova žlindra K 14 — sto kg. Ker letos ne bo superfosfata za gnojenje ajdi, naj si udje naroče žlindro že sedaj. Zaloga pa je pičila in naročitve na cele vagone se za tekoče polletje ne morejo več upoštevati.

Kostna moka K 35 — 100 kg z vrečo vred. Na naslov ene podružnice more družba dati le do največ 500 kg tega gnojila.

Kalijeva sol z 20 odstotki čistega kalija je došla in stane K 14. — sto kg z vrečo vred.

* Za vinogradnike ima družba v zalogi:

Kalijev hipermanganat, ki se ga vinogradniki letos zaradi pomanjkanja žvepla močno poslužujejo, stane pri c. kr. kmetijski družbi za ude 6 kron kg. Navodilo o porabi je podano v spisu »Bolezni na grozdju«, ki je udom proti plačilu 10 h na razpolaganje.

Žveplenokislo glino namesto galuna, kot primes galičnemu škropivu, ima kmetijska družba v zalogi, ter jo oddaja po 70 h kilogram.

Galun. Družba je prejela še neko manjšo pošiljatev galuna. To množino bo oddala še po prejšnji ceni. Oni vinogradniki, ki galuna niso mogli preje dobiti, naj svoje naročbe sedaj nanovo prijavijo.

Melior, novo sredstvo proti peronospori na trtah in proti drugim glivičnim in živalskim škodljivcem na vseh rastlinah, stane *kg* za ude 3 K 40 vinarjev. (Glej spis »Melior« v »Kmetovalcu« št. 11. z dne 15. junija 1915.)

Salojodin (natrijev tiosulfat) proti grozdnim plesnobi namesto žveplove moke, ki je letos ne bo dobiti, stane K 1'20 *kg*. Glede rabe natrijevega tiosulfata opozarjamo na spis »Sredstva proti plesnobi« v prvi številki »Kmetovalca«.

Fenolftaleinov reagenčni popir, ki se rabi pri napravi trsnega škropiva, ima kmetijska družba v zalogi in ga oddaja po 1 K.

* **Za živinorejce** ima družba v zalogi požiralni-kove cevi za odraslo goved in za teleta, ovce in koze po 14 K komad. Trokarji so po 8 K komad. Požiral-nikove cevi in trokarji služijo v to, da se napenjanje govedi hitro in zanesljivo odstrani. — Napajalnike za teleta iz pocinjene pločevine oddaja družba po 15 K. — Mlečne cevi so po 80 h. — Gumijevi seski po 2 K 40 vin.

Klajno apno, 38—42 %, precipitirano (ne žgano) ima družba zopet v zalogi in ga oddaja *kg* po 96 h.

Živinska sol K 11'20 sto *kg*.

* **Diamalt** se dobi v pločevinastih ročkah po 4 1/2 *kg*, ki stanejo po 8 K, dobe se pa sedaj tudi manjše ročke po 1 *kg*, ki stanejo 2 K (brez poštne). Opozarjamo na spis »Diamalt, dober pripomoček pri peki« v peti številki »Kmetovalca« iz l. 1914.

* **Za vinogradnike in vinske trgovce** ima družba v zalogi sledeči dve kletarski potrebščini: 1. **Berna-dotov vinomer** (vinsko tehtnico) za hitro določanje alkohola v vinu mrzlim potom. Cena temu vinomeru je 8 K ter je denar pri naročitvi naprej poslati. 2. **Eponit**, s katerim se vzame vinu vsak zoprni okus ali duh, bodisi po gnilih, plesnivcu, po sodu, grenkobi itd. *kg* eponita stane 6 K brez poštne in zavoja. Množine eponita po 10 *kg* se pošilja za 70 vinarjev s poštnino in zavojem vred kakor vzorec brez vrednosti in je denar naprej poslati.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske

Redni občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske za l. 1916. dne 23. maja 1917.

Občni zbor se je vršil 23. maja t. l. dopoldne v družbenih prostorih na Turjaškem trgu. Glavni odbor je bil razen dveh udov, ki sta v vojni službi, oziroma v vojnem ujetništvu, polnoštevilno navzoč. Občni zbor je s svojo navzočnostjo počastil c. kr. deželni predsednik grof Henrik Attems in kot zastopnik deželne vlade je bil navzoč c. kr. deželnovladni svetnik Oton pl. Detela.

Zastopanih je bilo nad polovico družbenih podružnic po 105 delegatih, torej je bil občni zbor glasom družbenih pravil sklepčen.

Zborovanje je otvoril namesto umrlega predsednika sedanjí podpredsednik g. mgrs. dr. Evgen Lampe s pozdravom na deželnega predsednika grofa Attemsa, češ, da njegova navzočnost priča, da država upošteva veliki pomen kmetijstva, ki v najtežavnejših razmerah sedaj izvršuje svoje naloge, ko so gospodarji večinoma na bojnem polju in je najtežje delo izročeno gospodinjam in mladini. Vsled vojne se družbeno delovanje ni moglo tako in v isti smeri razvijati, kakor v mirnem času, vendar je tudi v sedanjih razmerah družba vse storila, kar je bilo mogoče in to ni bilo malo. V zavesti, da je kmetijska družba tudi v sedanjem času bila prava zastopnica kmetijskega stanu na Kranjskem, je proglasil občni zbor otvoriti.

Spominjal se je smrti cesarja Frančika Josipa I. (zborovalci vstanejo) in je pozdravljal mladega njegovega naslednika na cesarskem prestolu Karola I., ki si je takoj pridobil srca državljanov ter je poklical takoj ob nastopu k sebi zastopnike kmetijstva in tako dal čast kmetijstvu. Živijo cesar Karol I.! (Navdušeni klici zborovalcev.) Predsednik zbora se je spominjal smrti prezasluženega predsednika komercialnega svetnika Frančiška Povšeta, družbenega odbornika Leopolda barona Liechtenberga, bivšega družbenega predsednika in deželnega glavarja Otona pl. Detela. Spominjal se je tudi ravnokar umrlega dr. Josipa Koslerja, ki je bil najstarejši ud družbe, in sicer od 8. maja 1867 ter tako zgled velike zvestobe do družbe.

Letos gleda družba nad 150 let svojega delovanja. V času Marije Terezije ustanovljena, je bila družba, ko še ni bilo parlamentarnega zastopstva, edina zastopnica kmetijstva, ter se je vedno trudila za tehniški napredek.

Zgodovina kranjskega kmetijstva je zgodovina Kmetijske družbe kranjske. Delovala je kot glavna organizacija kmetijstva, število članov je vedno raslo, pričela je ustanovljati podružnice, izvrševala je tiho, a uspešno delo. Kmečki stan je storil svojo dolžnost tudi v vojni. Da se moremo preživeti v tej vojni, je zasluga tehniškega kmetijskega napredka, ki je odnekad imelo svoje središče v Kmetijski družbi.

Vojni čas postavlja pred nas nove naloge; mislilo se je prej marsikaj, da rasejo kmečki pridelki samodsebe, da ni treba skrbeti javnih zastopstev do kmetijstva. Ti nazori so padli in sedaj je jasno: najvažnejše delo narodnega gospodarstva je kmetijstvo. Ta nazor je zmagal. Napor, da import lahko pokrije naše potrebe, je padel sedaj, ko čutimo, da iz lastnega živeti, je prospeh kmetijstva interes konzumenta in producenta. (Živahno pritrdjevanje.) Miljoni so danes navezani na zrno, na meso, ki ga daje kmetijstvo! To je postala državna zavest. Naloge kmetijskih organizacij so vedno težavnejše, vedno intenzivnejše.

Pod pritiskom vojnih razmer je vlada morala ukreniti marsikaj, kar sega v privatne zadeve človeka. Tudi naš kmečki stan se je uklonil: kmečki stan je v teh težkih časih storil vse, kar je dolžan svoji skupni domovini. (Burno pritrdjevanje.) To moram naglašati, ker se od marsikatere strani, ki ne pozna kmečkega dela, to ne upošteva.

Kmečki stan, vaje potrpežljivosti, vaje pokorščine do oblasti, vzel je na svoje rame z ljubeznijo, s požrtvovalnostjo do domovine ne samo vse, kar se mu je naložilo. Če kje tega ni mogel, ni to bila slaba volja, ampak le moči so opešale. (Tako je!) Da je kmetijstvo storilo vse, to zavest mora imeti kmet, ker iz tega bo izčrpal svoj ponos, tega se morajo zavdati tudi drugi stanovi, to morajo kmetu priznati tudi javne oblasti. V zaupanju oblasti do ljudstva je pogoj za naš bodoči razvoj. (Živahno pritrdjevanje.)

Ko se konča vojna in bodo zamenjali naši člani orožje s plugom, lotili se bodo zopet kmetskega dela in naša Kmetijska družba kot prava organizacija kmečkega stanu hoče pomagati našemu kmetu, da svoje domove zopet povzdigne, da se njegovi hlevi zopet napolnijo, da bo naš kmet po najboljših izkušnjah nove dobe mogel svoje gospodarstvo zopet urediti. Pri tej veliki nalogi bo složno deloval glavni odbor, podružnice s svojimi načelniki, pomagal bo vsak ud. Najčastnejše ime vsakega kmeta bo, da je ud c. kr. kmetijske družbe kranjske. Na ta čas pripravljati, je naloga današnjega občnega zbora, ki bodi nekaka mobilizacija za to bodoče delo.

Zatem pozdravlja deželni predsednik slovenski:

Zelo častiti zborovalci! Sprejmite, visokospoštovani gospod predsednik predvsem mojo najlepšo zahvalo za prijazni pozdrav. Z veseljem sem se odzval povabilu k današnjemu občnemu zborovanju in zagotavljam Vas, zelo častiti gospodje, da naslednjem delovanju Kmetijske družbe z največjim zanimanjem in da bom vedno pripravljen podpirati v imenu visoke vlade

prizadevanja v prid kmetijstva, v kolikor mi dopuščajo moje moči. Sedanji težki časi, v katerih se boré tudi hrabri sinovi naše dežele za naše državne meje proti številnim sovražnikom, zahtevajo intenzivno izkoriščanje zemlje, požrtvovalno sopomoč kmetovalcev, da se zamoreta preskrbeti armada in ljudstvo s potrebnimi živili in da se zamore preskrbeti konjem in živini potrebna hrana. (Nemški:) Združite, gospodje kmetovalci svoje moči in bodite svetel zgled vsemu kmetškemu stanu, v katerem leži posebna moč naše dežele, da tudi nadalje vzdrži velike žrtve in nam vsem, prebivalstvu na deželi in v mestih, omogoči, da vztrajamo. (Slovenski zaključuje:) Podpirajte, častiti gospodje, tudi nadalje prizadevanja vlade, da se ljudstvo kolikor mogoče primerno in enakomerno preskrbi s kmetijskimi pridelki. V tem zmislu želim Kmetijski družbi polnega uspeha po nadaljnjem delu. (Živio - klici.)

Dr. Lampe se zahvaljuje g. deželnemu predsedniku. G. deželni predsednik naj bo prepričan, da tako, kakor so sinovi našega kmeta na bojišču, enako junaštvo bo pokazal vedno naš kmet tudi doma na naši domači njivi.

Deželni poslanec č. g. Lavrenčič pozdravlja občni zbor v imenu novoustanovljene Zadrúžne centrale za Kranjsko. Sedanja svetovna vojna je temeljito dokazala, kako velevažen faktor za državo je naš kmet: glede preživljenja, pa tudi v strelskih jarkih se največ prelije za cesarja in domovino kmečke krvi. Ni samo v interesu kmetijstva, tudi v interesu države je, da naša kranjska Kmetijska družba tako vzorno izvršuje svoj posel v korist kmetovalstva. Novoustanovljena centralna zveza zadrug za Kranjsko hoče roko v roki delovati s Kmetijsko družbo: združevati hoče, utrjevati v prosep onega, ki je steber države, Cerkve in naroda! (Burno odobravanje.)

Dr. Lampe se zahvaljuje za pozdrav, ki je tembolj vesel, ker prihaja od zastopnika kmečkih zadrug in je dokaz, da stara kmečka organizacija in moderna kmečka organizacija lahko delujeta v slogi, v kateri je tudi napredek kmetijstva. Hvaležen je gospodu poslancu, da je edinost med zadrúžništvom in Kmetijsko družbo tako izvrstno naglasil.

Nato je podal velezanimivo poročilo o družbenem delovanju družbeni generalni ravnatelj, ces. svetnik Gustav Pirc. (To poročilo o družbenem delovanju je posebej natisnjeno med spisi tega lista.)

(Dalje sledi.)

Seja glavnega odbora dne 23. maja 1917.

Seji je predsedoval družbeni podpredsednik g. msgr. kanonik dr. Evgen Lampe, navzoči so bili podpredsednik g. prelat Kalan ter odborniki gg. baron Apfaltrern, Bartol, Dimnik, Hladnik, Istenič, Kosler, Mihelčič, Piber, Rohrmann in generalni ravnatelj Pirc.

Glavni odbor je sklenil podpisati 6. vojnega posofila 20.000 K, in sicer na račun pokojninskega zaklada družbenih uslužbencev.

Odbor se je posvetoval o stališču, ki naj ga zavzema glede volitev v glavni odbor na družbenem rednem občnem zboru ter je ukrenil občnemu zboru v zmislu tozadevnih družbenih pravil in zakonitih določb predlagati stalno nameščenje treh družbenih uradnikov in formalno tako upravo družbenega pokojninskega zaklada, da bo ta veljal kot juridična oseba.

Za nove ude so bili predlagani in se jih je sprejelo gg.:

Borišek Josip, posestnik v Litiji; Fridrih Terezija, posestnica v Ljubljani; Olup Josip, posestnik v Ljubljani; Nachtigal Marija, posestnica v Tacnu; Liechtenberg baronica Marija Hipolit v Jablah; Kobi Hinko, postajenačelnik v Nomnu; Pečenko Francišek, postajenačelnik v Soteski; Žmitek Nikolaj, posestnik v Nomnu; Štukelj Francišek, posestnik v Nomnu; Gregorc Marija, posestnica v Sp. Zadobrovi; Aljančič Ivan, posestnik v Brezovem; Kristan Josip, posestnik v Kovoru; Šlibar Helena, posestnica v

Hudem; Mrhar Marija, posestnica v Dolenji vasi; Bojc Janez, posestnik v Dolenji vasi; Mrhar Marko z ženo, posestnik v Dol. vasi; Bojc Franca, pos. v Dol. vasi; Jaklič Joško, učitelj v Dol. vasi; Škulj Karol, kapl. in dež. posl. v Dol. vasi; Merher Ignacij, župan itd. v Prigorici; Sterhar Franc, mizar in pos. v Prigorici; Trdan Fran. posestnik v Prigorici; Oražem Janez, posestnik v Prigorici; Omrza Franc, kovač v Prigorici; Hribar Karol, posestnik v Prigorici; Govže Ignacij, posestnik v Prigorici; Tomšič Franc, posestnik v Prigorici; Pahule Franc, posestnik v Rakitnici; Gorše Janez, posestnik v Rakitnici; Klun Anton, posestnik v Rakitnici; Trdan Janez, posestnik v Rakitnici; Kresenič Anton, posestnik v Topolcu; Škrabole Anton, posestnik v Trnovem; Jenko Marija, posestnica v Trnovem; Čeligoj Alojzij, posestnik v Trnovem; Bevdčič Anton, posestnik v Dol. Zemonu; Čuk Karol, župnik v Škocjanu; Tomažič Ivan, kaplan v Cerkljah; Koželj Ivan, posestnik v Lučah; Breznik Alfonz, posestnik v Ljubljani; Zadrúžna centrala v Ljubljani.

Seja glavnega odbora dne 12. marca 1917.

(Dalje.)

Za nove ude so se priglasili in jih je glavni odbor sprejel gg.:

Demšar Anton, posestnik na Martinovem vrhu; Prevc Marija, posestnica v Dražgošah; Podrekar Marija, posestnica v Dolenji vasi; Rant Helena, posestnica v Zgor. Ljuši; Klemenčič Ivan, kaplan v Mengšu; Trkulj Francišek, posestnik v Raplovem; Slovša Ivan, posestnik v Korenu; Skok Luka, posestnik v Spod. Pirničah; Knapič Ivan, posestnik v Tacnu; Ravnik Josip, posestnik v Ribčevem Lazu; Ravnik Ivan, posestnik v Nemškem Rovtu; Ravnik Ivan, posestnik v Nomnu; Rozman Ivan, posestnik v Bistrici; Ravnik Matija, posestnik v Brodu; Rožič Lovrenc, posestnik v Nomnu; Cerkovnik Martin, posestnik v Brodu; Cvetek Gašper, posestnik v Brodu; Iskra Tomaž, posestnik v Nemškem Rovtu; Stare Ivan, posestnik v Nomnu; Sušnik Ivan, posestnik v Nomnu; Mencinger Anton, posestnik v Savici; Malej Franciška, posestnica v Polju; Malej Ivan, posestnik v Brodu; Medja Jakob, posestnik v Kamnjah; Lomar Ivan, posestnik v Nomnu; Šest Ivan, posestnik v Kamnjah; Pristavc Marija, posestnica v Polju; Podlipnik Josip, posestnik v Polju; Komac Josip, posestnik v Kamnjah; Dobravec Ivan, posestnik v Polju; Soklič Anton, posestnik v Boh. Beli; Kovačič Anton, posestnik v Logu; Lah Jurij, posestnik v Migovci; Lotrič Ivan, posestnik v Zgor. Besnici; Kozjek Alojzij, posestnik v Zgor. Besnici; Klavns Marko, posestnik v Vetrniku; Tabor Ivan, posestnik v Šmarčni; Podlogar Ivan, posestnik v Svrževem; Podlogar Matevž, posestnik v Svrževem; Pikovnik Josip, posestnik v Murnicah; Jenčič Francišek, posestnik na Homu; Jamnik Anton, posestnik v Štajngrabnu; Jontez Josip, posestnik v Hinjah; Erman Tomaž, posestnik v Potoku; Erman Ignacij, posestnik v Birni vasi; Šorl Ivan, posestnik v Podborštu; Veber Andrej, posestnik v Hinjah; Vidmar Ivan, posestnik v Ogorelki; Žagar Josip, posestnik v Kalu; Obaha Uršula, posestnica v Češnjicah; Gorenc Anton, posestnik v Podkalu; Repovž Anton, posestnik v Vidmu; Repše Urh, posestnik v Ogorelkah; Bale Ivan, posestnik v Potoku; Košir Josip, posestnik v Podborštu; Kurent Josip, posestnik v Hincah; Kramžar Josip, posestnik v Glavišah; Krajnc Ivan, posestnik v Zdevnem; Knez Anton, posestnik v Murnicah; Kramžar Ivan, posestnik v Vodichah; Martinčič Neža, posestnica v Kamenškem; Mirt Alojzij, posestnik v Hincah; Mlinarič Anton, posestnik v Murnicah; Markovič Anton, posestnik v Primštalu; Starina Jožefa, posestnica v Gradcu; Zupan Matija, posestnik v Svrževem; Zavrl Jožefa, posestnica v Svrževem; Lindič Francišek, posestnik v Hincah; Lamovšek Franciška, posestnica v Orehovici; Duhovnik Jakob, posestnik v Zgor. Pirničah; Blažič Anton, posestnik v Zgor. Pirničah; Bregar Francišek, posestnik v Stanu; Bregar Josip, posestnik v Marndolu; Borin Francišek, posestnik v Pijavcah; Bor-

štnar Anton, posestnik v Dolu; Bon Marija, posestnica v Vel. Cirkniku; Celestina Peter, posestnik v Marndolu; Centa Josip, posestnik v Mladatičah; Grozde Anton, posestnik v Gor. Vodalah; Jerman Ivan, posestnik v Medvedjeku; Jene Anton, posestnik v Vozovniku; Kobal Frančišek, posestnik v Gabrijelah; Kovačič Anton, posestnik v Tržišču; Ljubevšek Ivan, posestnik v Medvedjeku; Majcen Frančišek, posestnik v Tržišču; Maček Matija, posestnik v Kapljavasi; Primožič Josip, posestnik v Vrhju; Povše Alojzij, posestnik v Planini; Papež Josip, posestnik v Marndolu; Repovž Ivan, posestnik v Dragi; Slapšak Alojzija, posestnica v Križu; Turk Ivan, posestnik v Vodalah; Umek Ivan, posestnik v Podgori; Zupančič Andrej, posestnik v Kumpalcu; Zupančič Ivan, posestnik v Vrhekju; Žičkar Anton, posestnik v Gržeči vasi; Pavlin Frančišek, posestnik v Dunaju; Unetič Marko, posestnik na Vinjem vrhu; Pfajfar Jakob, posestnik v Rudnem; Mesec Josip, posestnik v Česnjici; Marenk Peter, posestnik v Dražgošah; Mohorič Ivan, posestnik v Podblici; Mohorič Ivan, posestnik v Podblici; Vidic Frančišek, posestnik v Podblici; Vidic Jerica, posestnica v Podblici; Bertonec Josip, posestnik v Podblici; Bertonec Josip, posestnik v Podblici; Zupanc Blaž, posestnik v Podblici; Luznar Josip, posestnik v Podblici; Kutračnik Jakob, posestnik v Podblici; Rejc Matevž, posestnik v Podlonku; Troha Marijana, posestnica v Podjelovem Brdu; Rudolf Marija, posestnica v Hobovšah; Čož Apolonija, posestnica v Malem Trebeljevem; Rosenberger Ivan, posestnik v Črmošnjicah; Malenšek Martin, posestnik v Črmošnjicah; Fabjan Jernej, posestnik v Novem mestu; Hrastar Alojzij, posestnikov sin v Dolenjem vrhu; Zoran Anton, posestnik v Pahi; Dular Frančišek, posestnik v Regerči vasi; Kozoglav Ivan, posestnik v Sv. Joštu; Zupančič Frančišek, posestnik v Blatu; Ivanušič Bara, posestnica v Vidini; Adlešič Mara, posestnica v Novoselih; Adlešič Frančišek, posestnik v Novoselih; Čemas Frančišek, posestnik v Ziljah; Krotec Jure, posestnik v Kroci; Novak Miko, posestnik v Preloki; Pavlakovič Ana, posestnica v Preloku; Peršič Mate, posestnik v Balkovcu; Starešinič Peter, posestnik v Žuničah; Starešinič Mara, posestnica v Vidini; Starešinič Frančišek, posestnik v Preloki; Vidina Mara, posestnica v Vidini; Vidina Josip, posestnik v Vidini; Vidina Jurij, posestnik v Vidini; Žunič Miko, posestnik v Novoselih; Žunič Marko, posestnik v Preloku; Žunič Ivo, posestnik v Preloki; Mikelj Frančiška, posestnica v Koprivniku; Dobravec Josip, posestnik v Koprivniku; Dijak Andrej, posestnik v Koprivniku; Dobravec Ivan, posestnik v Gorjuši; Stare Frančišek, posestnik v Koprivniku; Strgar Frančišek, posestnik v Gorjuši; Strgar Martin, posestnik v Gorjuši; Strgar Matija, posestnik v Gorjuši; Beznik Josip, posestnik v Koprivniku; Beznik Mihael, posestnik v Gorjuši; Korošec Nikolaj, posestnik v Koprivniku; Korošec Janez, posestnik v Gorjuši; Korošec Jakob, posestnik v Gorjuši; Heberle Josip, posestnik v Koprivniku; Čuden Martin, posestnik v Koprivniku; Zupan Marija, posestnica v Gorjuši; Arh Jakob, posestnik v Gorjuši; Arh Matevž, posestnik v Gorjuši; Polanc Josip, posestnik v Gorjuši; Ličef Anton, posestnik v Gorjuši; Žvan Lovro, posestnik v Koprivniku; Jeklar Ivan, posestnik v Koprivniku; Kunčič Meta, posestnica v Boh. Beli; Mulej Anton, posestnik v Boh. Beli; Mandelj Jakob, posestnik v Boh. Beli; Markelj Ivan, posestnik v Boh. Beli; Zupanc Anton, posestnik v Obrnahu; Svetek Andrej, posestnik v Novem Vodmatu; Gril Marija, posestnica v Dol. Zemonu; Gril Jakob, posestnik v Dol. Zemonu; Primc Marjeta, posestnica v Jasenu; Brnetič Ivana, posestnica v Jasenu; Čekada Antonija, posestnica v Jasenu; Androjna Ivan, posestnik v Gor. Impolju; Trček Ivan, posestnik v Gor. Orlah; Dražumerič Miko, posestnik na Belči vrhu; Ilenič Peter, posestnik v Kvasici; Petelinkar Frančišek, posestnik v Žejah; Šuštaršič Dragotin, posestnik v Svetjah; Podboj Andrej, posestnik v Strnici; Šušterič Ivan, posestnik v Črnomlju; Amon Anton, posestnik v Črnomlju; Krstinec Josip, posestnik na Straž-

nem vrhu; Turk Anton, posestnik v Ručetni vasi; Malerič Katarina, posestnica v Tuševdolu; Muc Katarina, posestnica v Tuševdolu; Štukelj Ivan, posestnik v Rožancu; Butala Ana, posestnica na Rožičvrhu; Gašperič Katarina, posestnica na Rožičvrhu; Barbič Marija, posestnica v Črešnjecju; Bizjak Alojzij, posestnik v Globočicah; Blatnik Marija, posestnica v Kočariji; Bobič Anton, posestnik v Orehovcu; Bobič Ivan, posestnik v Orehovcu; Bučar Leopold, posestnik v Kostanjevici; Colarič Ivan, posestnik v Orehovcu; Colarič Neža, posestnica v Vel. Vodenicah; Cvelbar Frančiška, posestnica v Malencah; Cvelbar Marija, posestnica v Malencah; Cvelbar Terezija, posestnica v Dol. Prekopah; Debeljak Ivan, posestnik v Kočariji; Dolmovič Marija, posestnica v Vrtači; Erjavec Josip, posestnik v Vel. Vodenicah; Frankovič Ana, posestnica v Dolšicah; Furar Marija, posestnica v Ržišah; Grubar Martin, posestnik v Vel. Vodenicah; Gunde Ana, posestnica v Orehovcu; Gal Frančišek, posestnik v Orehovcu; Gal Mihael, posestnik v Ivanjšah; Goltes Neža, posestnica v Dol. Prekopah; Gorenc Uršula, posestnica v Globočicah; Gorenc Uršula, posestnica v Vel. Vodenicah; Gorišek Frančišek, posestnik v Kočariji; Gorišek Ivan, posestnik v Kočariji; Gorišek Ivan, posestnik v Kočariji; Gorjup Ivan, posestnik v Kostanjevici; Hajšen Ivan, posestnik v Oštercu; Hajšen Marija, posestnica v Črešnjecju; Hodnik Ana, posestnica v Orehovcu; Hodnik Anton, posestnik v Globočicah; Hodnik Ivan, posestnik v Zaborštu; Hosta Ivan, posestnik v Slinovcah; Ivšič Marija, posestnica v Črneči vasi; Jankovič Ana, posestnica v Kostanjevici; Jarkovič Anton, posestnik v Orehovcu; Jordan Anton, posestnik v Malencah; Juršič Frančišek, posestnik v Črneči vasi; Juršič Marija, posestnica v Jablanici; Juršič Terezija, posestnica v Jablanici; Juršič Ivan, pos. v Oštercu; Klemenčič Marija, pos. v Črneči vasi; Korpes Marija, pos. v Črneči vasi; Kočever Martin, pos. v Črešnjecju; Košak Frančiška, pos. v Kostanjevici; Košak Uršula, posestnica v Kostanjevici; Krapež Frančiška, posestnica na Griču; Krištof Ana, posestnica v Globočicah; Krištof Antonija, posestnica v Malencah; Križman Ivan, posestnik v Malencah; Krvak Josip, posestnik v Orehovcu; Kučič Katarina, posestnica v Črneči vasi; Kučič Ivan, posestnik v Črneči vasi; Kučič Marija, posestnica v Črneči vasi; Kučič Josip, posestnik v Črneči vasi; Kučič Mihael, posestnik v Črneči vasi; Kučič Martin, posestnik v Črešnjecju; Kučič Jakob, posestnik v Vrblju; Kučič Neža, posestnica v Vrblju; Kwartuh Katarina; posestnica v Črneči vasi; Kuhar Ivan, posestnik v Dobeh; Kuhar Marija, posestnica v Dobeh; Miklavž Marija, posestnica v Orehovcu; Milakovič Elija, posestnik v Zavodih; Novak Josip, posestnik v Kostanjevici; Olovac Josip, posestnik v Oštercu; Oštir Anton, posestnik v Orehovcu; Papež Neža, posestnica v Črneči vasi; Pirc Josip, posestnik v Črneči vasi; Pavlenč Ivan, posestnik v Dol. Prekopi; Penca Frančišek, posestnik v Vel. Vodenicah; Pešič Marija, posestnica v Avguštinah; Podbevšek Jernej, župnik v Kostanjevici; Ponikvar Ivan, posestnik v Sajevcah; Remus Jožefa, posestnica v Jablanici; Remus Katarina, posestnica v Črneči vasi; Sintič Anton, posestnik v Oštercu; Sintič Jakob, posestnik v Oštercu; Sintič Lovro, pos. v Oštercu; Sintič Josip, posestnik v Oštercu; Sintič Martin, posestnik v Oštercu; Sintič Ivan, posestnik v Črešnjecju; Sintič Josip, posestnik v Vrtači; Stanič Alojzija, posestnica v Kostanjevici; Stipanič Marija, posestnica v Črneči vasi; Stopar Katarina, posestnica v Črneči vasi; Stopar Ana, posestnica v Vrbju; Stopar Martin, posestnik v Vrbju; Stopar Anton, posestnik v Orehovcu; Suban Josip, posestnik v Globočicah; Štefanič Ivan, posestnik v Orehovcu; Štokar Jožefa, posestnica v Malih Vodenicah; Štukelj Josip, posestnik v Zaborštu; Tomšič Josip, posestnik v Ivanjši; Zalokar Frančišek, posestnik v Orehovcu; Zalokar Martin, pos. v Dobeh; Zorko Jožefa, posestnica v Malencah; Žabkar Neža, pos. v Malencah; Žulič Ana, posestnica v Dolšicah.

(Dalje sledi.)

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 90 K, na $\frac{1}{2}$ strani 60 K, na $\frac{1}{3}$ strani 30 K, na $\frac{1}{4}$ strani 15 K in na $\frac{1}{12}$ strani 8 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta. Vsaka vrsta v »Malih naznanilih« stane 30 h.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 10. V Ljubljani, 31. maja 1917. Letnik XXXIV.

Mala naznanila.

Za vsako vrsto je naprej plačati 30 vinarjev v denarju ali znamkah, sicer se naznanila ne objavijo. Vsak ud c. kr. kmetijske družbe more na leto brezplačno prijaviti eno štirlvrstno objavo, tičebo se gospodarskega prometa.

Upravištvu ne prevzame posredovanja.

Barteljnovo klajno apno ima vedno v zalogi po najnižji ceni L. Fürsager v Radovljici. 39

Tudi letos kupuje **R. Luckmann**, prej J. Leuza nasl. v Ljubljani na Martinovi (Ahuceljeri) cesti 10 po najvišjih cenah raznovrstna zelišča, suho cvetje (suhe rože), lipovo cvetje, korenine, lubje in semena. Kdor si hoče s pridnim nabiranjem zagotoviti dober zaslužek, naj zahteva pojasnila pri imenovani trdkli. 80

Jajca za valenje od štajerskih kokošij po 40 h komad oddaja po povzetju kmetijska šola na Grmu, Novomesto. 95

Pristni čebelni vosek in med kupi v vsaki količini trgovec Jurej Jenko, Škofja Loka, in prosi tozadnjih ponudb. 98

Dva lepa bika eden pincgavske eden simodolske pasme, po eno leto stara, pripravna za pašo prodaja za ceno po dogovoru Jožef Križman, posestnik in bikorejec v Stražišću pri Kranju. 100

Tehtnice decimalne v vsaki izvršitvi do 3000 kg, tehtne moči — tudi za tehtanje živine, vozov, ali za obešati, s premikajočo utežo, z verigo in talerjem ali le z kavljem, dalje bencinmotorje od 2 PS naprej, razne mlatiline, tudi s popolnim očištvanjem, ki slamo oddajajo tako gladko, da kar snope poveže (Breitdreschmaschine), stroje za košnjo trave in žita, parilne kotlje, gnojnične pumpe, transmisije in lesena kolesa za jermena, mlne na ročno ali drugo silo, tatov in ognja varne blagajne, piporoča J. Božić, Pošta Grafenstein. »Splošni cenik se ne odda, treba je natančen opis, velikost, za katero rabo itd., ter pridejati znamko za odgovor. 102

Mlin že rabljen ali nov s par kamni, kupi in prosi ponudbe Gregor Trkman v Podkrajju, pošta Col nad Vipavo. 106

Bika pincgavske pasme, dve leti star, 140 cm visok in 190 cm v pas prodaja Fr. Jakelj, pos. in župan, Dovje. 107

Robilo črno, okoli 14 let staro, dobro za vsako vožnjo prodaja za 1600 kron Franc Koman, Dravljice p. št. Vid nad Ljubljano. 108

Dve kozi švicarske pasme, dobri mlekarici, želim kupiti. Ivan Šlavič, Brežca v Istri. 109

Mlada plemenska kobilica, tri leta stara, barve, tri noge ima bele in veliko zvezdo na glavi, visoka 163 cm v pas meri 182 cm, ki je tudi že od žrebca zaskočena, je naprodaj za ceno po dogovoru. Izve se pri Anton-u Sebat na Rodinah številka 4, pošta Žerovnica. 110

Dveletno kobilico prodam. Cena po dogovoru. Uršula Resman, Begunje pri Lescah št. 42, Gorenjsko. 111

Kobilica z žrebčtom je naprodaj. Poizve se pri oskrbništvu graščine Fužine p. D. Mar. v Polju. 112

Krasno dveletno žrebčco od erarične matere iz radanške kobilarne. Cena po dogovoru. Franc Fajdiga v Sodražici (Dolenjsko). 113

Ajdove in prosene pleva so na prodaj pri I. Kandušar v Mengšu. 114

Kmetijsko delo je domoljubno delo! Naši očtetje, sinovi in bratje opravljajo z neupogljivo odločnostjo na fronti težko in krvavo službo. — Tisoči poplačajo s svojo krvjo svojo srčno zvestobo do cesarja in domovine. Dočim se vojaki borijo z britkim orožjem, bori se moramo v varnem zaledju ostali z plugom. Starčki, žene in otroci izsilijo zemlji, česar potrebuje armada in ljudstvo, da tako preprečijo izstradalne namene naših sovražnikov. Iz fronte dobivamo sporočila, da v aktivni službi stoječi častniki in vojniki pridno podpisujejo vojno posojilo in da v to svrhu porabijo svoje prihranke. In mi v varnem zaledju naj zaostajamo? Noben kmet, noben državljani, trgovec, obrtnik, naj se ne odtegne sveti dolžnosti in naj podpiše še to vojno posojilo! Vsak naj podpiše, kolikor more, domovini, sebi in v prid svojih otrok.

Vdrngnenje z

v več nego stotisoč zahvalnih pismih in od mnogo zdravnikov priporočenega bolečine tolažečega, poživljajočega rastlinskega esenčnega fluida z zn.

Vam odstrani bolečine. Predvojne cene: 12 steklenic franko 6 kron od lekar-narja E. V. Feller, Stubica, Elsatrg št. 287 (Hrvaško). Vporabljam ga zlasti pri revmatskih in bolečinah vsled prehlajenja, ker (71 e)

stori dobro!

Podpisujte šesto avstrijsko vojno posojilo!

Razglas.

Naš letošnji redni občni zbor je podelil znesek treh tisoč kron za obdaritev 60 dolgo služečih, k stanju naših vlagateljev spadajočih poslov z nagradami po 50 K.

Za te nagrade morejo prositi one služeče osebe moškega in ženskega spola,

1. ki pripadajo poselskemu stanu v smislu poselskega reda,

2. ki so služili ali še služijo najmanj petnajst let neprenehoma pri eni in isti rodbini, in

3. ki so najmanj tri leta vlagatelji našega zavoda.

Prosilci, ki doslej še niso bili obdarovani z nagrado, imajo prednost pred onimi, ki so v zadnjih treh letih prejeli nagrade.

Tisti, ki prosijo za kako tako nagrado, morajo nepretrgano službeno dobo dokazati s poselsko knjižico ali z izpričevalom svojega službodajalca ali na kak drug verodostojen način, n. pr. s potrdilom župnijskega ali občinskega urada svojega službenega kraja. Začasni izstop iz službe zaradi bolezni ne velja kot prestanek službene dobe, ako je posel po ozdravljenju zopet vstopil v službo prejšnjega gospodarja.

Pripadnost k stanju naših vlagateljev se mora dokazati z navedbo vložne knjižice ali je vinkulirana na njegovo ime, ali pa na drug način, ki izključuje vsako zlorabo.

Za te nagrade se je (33)

do 20. junija t. l.

pismeno ali ustno prijaviti tajništvu Kranjske hranilnice. Te prošnje se bodo rešile do konca meseca junija t. l.

V Ljubljani, dne 25. maja 1917.

Ravnateljstvo kranjske hranilnice.

Kmetovalci!

V dosego **bogatih žetev** najboljše kakovosti je neobhodno potrebno gnojenje s **kalijem**, t. j.:

kajnitom ali 40% kalijevo soljo.

Kalijeva solna gnojila

še izkoriščajo dušičnate snovi in fosforovo kislino, ki se nahajajo v vsaki zemlji, kar je ob sedanjem pomanjkanju dušičnatih in fosforovokislih gnojil jako važno.

Kalijeva solna gnojila

so edina umetna gnojila, ki so nam tudi med vojno v zadostni množini na razpolaganje.

Kar možno zgodnje obdelovanje je nujno priporočati.

Na job je vzeti primerno 300 kg kajnita (jeseni ali zgodaj spomladi) ali 100 kg 40% kalijeve soli (za pomladno gnojenje).

Ta kalijeva gnojila dobavljajo vse kmetijske združbe in vsi trgovci z umetnimi gnojili po pogojih kalijevega sindikata.

Pojasnila in brošure o uporabi vseh umetnih gnojil daje zastoj zastopnik kalijevega sindikata

Franz Mulec v Gradcu

(Graz) Felix Dahnplatz 6.

Trakove za vezanje snopov

iz ostro osukanega natron-celuloznega popirja

jako trdne

jamčeno najboljše nadomestilo za konopne trakove. Vzorci se pošiljajo najceneje. (31)

Tetra-Unternehmung, Dunaj IX., Rossauerg. 3-5.

Telefon 19983.

Storže

od smrek in borovcev brez semen kupi v vsaki množini za podkurjavo

Pisarna

**c. kr. kmet. družbe
kranjske.**

Vrečezanje pošlje družba. (28)

Jajca za valenje

od dveh priznanih najboljših plemen sedanosti in najvišje odlikovanih vzgojnih rodov.

Črne rdečerožnate Minorka potomci petelina zmagovalca „Viktor“, ki je bil za 9000 K importiran iz Amerike. (Kokoši so stale po 1200 K). Jako lepe živali, zelo pridne jajčarice. Jajca za valenje po K 1.40 komad.

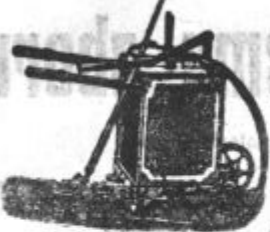
Jastrebski Plymouth-Rocks

lep v obliki in znakih, ameriški import, najboljše mesnata žival in najpridnejša zimska jajčarica. Jajca za valenje po K 1.40. Jajca belih pekinških rac po K 1.40. Jamstvo za svežost in 100% oplojenost.

Perutninarski zavod

Frančišek Vodička, Smržice na Moravskem. (16)

Zaloga
Korona-
in Hero-
škropilnic
 pri c. kr. kme-
 tijski družbi
 v Ljubljani.

-- Trtne škropilnice --

Korona, Mars, Hero, Leda, Danubia.

Stroj za beljenje in škropilnica za sadno drevje

K I N G

za beljenje z apnenim beležem, karbolinejem itd.

prodaja po najnižjih tvorniških cenah

(10)

IG. KELLER, II/8, Schrotzbergstrasse 1.

Kmetovalci, košnja se bliža!

Zatorej ne pozabite takoj pisati po „Gorenjsko koso“, ki je lahka, zelo fino izdelana iz najboljše kovine. Za dobro kakovost se jamči. Znana je že daleč po svetu in posebno priporočljiva tudi za ženske — Dobi se edinole samo v:

Prvi gorenjski razpošiljalnici

IVAN SAVNIK, Kranj, Gorenjsko.

Dolgoti in cene Gorenjske kose so:

cm	50	55	60	65	70	75	80	85	90	95
pesti	5,	5½	6	6½	7	7½	8	8½	9	9½

K 3-50, 370, 390, 410, 430, 450, 470, 490, 520, 550.

Dobe se tudi dobri brusni kamni, komad K 1—, boljši K 1-50.

Pri večjem naročilu se dobi popust!

(30)

Zahtevajte cenik z več tisoč slikami, ki ga dobite zastonj!

Dvakrat bolj

trpežni postanejo škornji, čevlji, jermena in usnjato blago, če se dvakrat v tednu namaže z

-- Bartheljevo --
vaselinovo mastjo za usnje.

Usnje postane mehko, prožno in ne vsrkava vode. Štiri pločevinaste ročke po 1 kg stanejo z zabojem vred **13 kron** z Dunaja le proti predplačilu. V sodih ceneje.

Cena neobvezna!

Mich. Barthel & Co., Dunaj, X/1.

Kmetovalci! Denarni zavodi!

Gozdarske in gospodarske zadruga

Berite! Lesotrzci! Berite!

A. Šivic:

(9)

„Poljudno navodilo za merjenje lesa“.

V omenjeni knjižici je poljudno popisano kako se izračuna telesnina debel posekanega in rastočega drevja ter celih gozdov, kakor tudi obtesanega in razžaganega lesa. Pridejane so vse za tako računanje potrebne tabele. V knjižici se nahaja tudi popis in potrebne tabele za pravilno določanje oblik in razmerij lesu, ki se ima obtesati ali razžagati. Kmetovalec se pouči kako na podlagi tabel izračuna prirastek v gozdu. Dalje so pridejane tabele za določanje prostornine v ogljarskih kopah in kub. mera drv za kurjavo v prostorninskih metrih kakor tudi popis in potrebne tabele za primerjavo nove dolžinske, ploskovne in kubične mere s staro mero. Cena knjižice proti predplačilu s ude c. kr. kmet. družbe K K 1-50.

(8a)

C. k. r.

KMETIJSKA DRUŽBA KRANJSKA

je izdala in prodaja naslednje knjige:

Zvezek Cena K

1. (Razprodan)
2. Fr. Štupar: Apno v kmetijstvu —30
3. Fr. Štupar: Navodilo, kako je sestavljati porodila o letini —20
4. Dr. Steuert-Pirc: Soseba Razumnika prasičereja (II. izdaja,) 1—
5. M. Kostanjevec: O užitnosti od vina in mesa 1-50
6. V. Rohrman: Poučno potovanje v Švico 1—
7. (Razprodan)
8. Boh. Skalický: Siljenje ali káljenje ameriških klučev —30
9. Razprodan.
10. B. Skalický: Kmetijske razmere na Češkem —70
11. Gustav Pirc: Poglavlje o govedoreji na Kranjskem —30
12. Pridelovanje in razpečanje namiznega grozdja ter zgoja trt na špalirju. (B. Skalický) —50
13. O sestavljanju in setvi travnih mešanic. (Weinzierl-Turk) 1—
14. A. Šivic: Poljudno navodilo za merjenje lesa 1-50
15. Steuert-Jamnik: Soseba Razumnika konjereja 1—

48 raznih gospodarskih navodil po 10 vin. komad.

Poštna hranilnica račun št. 608.
 Telefon št. 155.

Ustanovljena 1882.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registr. zadruga z neomej. zavozo

• v LJUBLJANI •

v lastnem zadružnem domu na Dunajski cesti št. 18.

Obrestnje hranilne vloge po **4 1/4 %** (2)

brez vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vlačnike.

Sprejema tudi vloge v tekočem računu v zvezi s čekovnim prometom ter jih obrestuje od dne vloge in do dne doiga.

Stanje hranilnih vlog **23,000.000 kron**

Stanje rezervnih zakladov: **1,000.000 kron.**

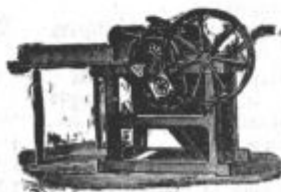
Kosilne stroje Mac Cormick in „Zmaj“, mlatilnice vseh vrst, čistilnice, trijerje, mline in preše za sadje in grozdje, žganjarske kotle in sploh vse poljedelske stroje priporočata (7)

Schneider & Verovšek

trgovina z železnino in poljedelskimi stroji

Ljubljana,

Dunajska cesta 16.

Točna in
hitra postrežba!

Kmečka Hranilnica
v Črnem vrhu nad Idrijo

vabi svoje člane k

rednemu občnemu zboru

kateri se vrši

dne 24. junija 1917

ob 8. uri dopoldne

v posojilničnem prostoru.

SPORED:

1. Potrjenje letnih računov za leto 1916. in čitanje revizijskega poročila.
2. Volitev odbora in nadzorstva.
3. Slučajnosti. (34)

V ČRNEM VRHU, dne 28. maja 1917.

Načelstvo.

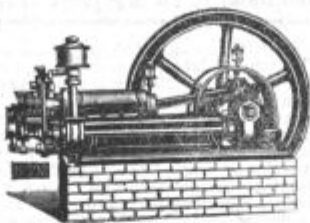
Vinometre »Bernadot« — Asbestov bombaž in prašek — Eponit — Francosko želatino — Lipovo oglje — Marmornat prašek — Modro galico — Natrijev bisulfit — Ribji mehur — Špansko zemljo — Tanin — Žveple v prahu — Limonovo kislino — Vinsko kislino — Sodo bicarbono — Strupske proste barve itd. ima v zalogi po najnižji ceni (6)

Drogerija ANTON RANC

Ljubljana, Židovska ulica 1.

Gospodarska zveza v Ljubljani

Dunajska cesta — Bavarski dvor. (3)

Velika zaloga vsakovrstnih poljedeljskih strojev
iz najslovitejših avstrijskih tovarn.

Zastopstvo za parne kotle znanih tvornic „WELSLIA“.

Ljudska posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, v lastnem domu, Miklošičeva cesta št. 6, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge vsak delavnik dopoldne od 8. do 1. ure in jih obrestuje po (7)

Vloge v »Ljudski posojilnici« so popolnoma varno naložene, ker posojilnica daje denar na varna posestva na deželi in v mestih.

4 | 4 | 0

Rezervni zakladi znašajo en milijon kron. Stanje hranilnih vlog je bilo koncem leta 1916 okroglo 26 milijonov kron.

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje zavod sam za svoje vložnike, tako da dobe le-ti od vsakih 100 kron čistih 4 krone 25 vinarjev na leto.

»Ljudska posojilnica« sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih vplačilo na razpolago poštne položnice. Sprejema tudi vloge na tekoči račun ter daje svojim zadrugnikom posojila proti vknjižbi z amortizacijo ali brez nje na osebni kredit proti poroštvo ali zastavi vrednostnih papirjev. — Menjice se eskomptujejo najboljše.